

Jõgevamaa arengustrateegia 2035+

Sisukord

Kasutatud lühendid	3
1 Jõgevamaa arengustrateegia 2035+ lühikokkuvõte	4
2 Jõgevamaa arengustrateegia koostamise protsess ja elluviimise korraldus	6
3 Jõgevamaa arenguvõimalused ja –vajadused	8
3.1 Inimareng ja sotsiaalne taristu.....	8
3.2 Majandusareng ja ettevõtlus.....	10
3.3 Keskkond, tehniline taristu ja liikuvus.....	11
4 Jõgevamaa strateegilise arendamise mudel.....	13
4.1 Strateegilised prioriteedid	13
4.2 Strateegiliste võtmeteemade eesmärgid ja tegevussuunad	17
4.3 Jõgevamaa arenguvision.....	17
4.4 Arengustrateegia ruumiline üldlahendus.....	27
5 Lisa 1: Valdkondlik arendustegevus.....	28
5.1 Haridus ja noorsootöö	28
5.2 Kultuur, vaba aeg ja sport.....	30
5.3 Sotsiaaltoetused, tervishoid ja turvalisus	31
5.4 Liikuvus: teedevõrk ja ühistransport.....	33
5.5 Kommunaalteenused, energeetika ja tehniline taristu.....	35
5.6 Puhkemajandus ja turism	37
Lisa 2: Tegevuskava	39
Lisa 3. Toimepiirkonnad ja keskuste võrgustik	69
Lisa 4: Jõgevamaa arengustrateegia seosed maakonna kohalike omavalitsuste arengukavadega, piirkondlike ja riiklike strateegiadokumentidega	74

Kasutatud lühendid

EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

JA EK – Sihtasutus Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus

JÜTK – Mittetulundusühing Jõgevamaa Ühistranspordikeskus

KIK – Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus

KOV – kohalik omavalitsus

MARO – maakondlik arendusorganisatsioon

PRIA – Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

RTK – Riigi Tugiteenuste Keskus

DMO – *Destination Management Organisation* (sihtkoha arendusorganisatsioon)

KEKK - Jõgevamaa Kliima ja Energia kava

1 Jõgevamaa arengustrateegia 2035+ lühikokkuvõte

2017. aasta haldusreformi järgselt koosneb Jõgevamaa kolmest senisest oluliselt võimekamast kohaliku omavalitsuse üksusest. Erinevalt mitmetest teistest Eesti maakondadest on kõigi moodustunud valdade puhul tegemist territoriaalselt sidusate - keskust ja tagamaad ühendavate – valdadega. Teisest küljest iseloomustavad varasema tiheda koostöökogemusega valdasid kasvuraskused. Ühine identiteet on seal endiselt kujunemisel. Mitmed asulad on algatanud protsesse territoriaalse kuuluvuse muutmiseks. Haldusreformi raames toimunud maavalitsuste kadu ning kohaliku omavalitsuse (KOV) üksuste arvu märkimisväärne vähenemine tugevdas kahtlusi Jõgevamaa kui maakonna ja KOV-üksuste koostööpiirkonna vajalikkuse järele. Arengustrateegia käsitleb neid kahtlusi mitte kui probleemi vaid väljakutset, millele otsitakse lahendusi. Valdade kasvanud võimekusest hoolimata on säilinud maakondliku koostöö vajadus.

Paljud Jõgevamaa arengueeldused on siiski püsivad ja sarnased enamusele teistele Eesti maakondadest. Selektiivse väljarände tulemusel maakonna elanikkond väheneb ja vananeb. Oluline on Jõgevamaa paiknemine Tartu linnastu kaugemas mõjualas, Lõuna-Eesti ja Põhja-Eesti peamistel ühendusteedel. Sotsiaal-majandusliku arengu peamine lähtekoht on siiski see, et Jõgevamaa on maalise asustusega maakond, mille majanduses domineerib kohalike loodusressursside väärdamisel põhinev majandus – põllu- ja metsamajandus, kalandus, toiduainetetööstus, puidutööstus, maaturism. Maakonnal on head looduslikud ja maastikulised eeldused kvaliteetse elukeskkonna pakkumiseks.

Lähtudes maakonna arengueeldustest määratletakse strateegias neli valdkondade ülest prioriteetset teemat: maakonna toimivus ja maine; tootlikkus ettevõtluses; elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus; elukoha ja eluaseme väärtus. Edu ja eesmärkide saavutamine neis neljas teemas on võtmetähtsusega maakonna jätkusuutliku arengu ja elanike heaolu tagamiseks. Nende nelja võtmeteema strateegiline prioriteetsus maakonna arengustrateegias väljendub eelkõige kolmes aspektis:

- 1) Strateegia üldeesmärgid koos seiratavate sihtväärtustega määratakse (üksnes) võtmeteemade raames;
- 2) Maakonna strateegilise arengu visioon, mis täiendab varasemalt maakonnaplaneeringus sõnastatud maakonna ruumilise arengu visiooni, sõnastatakse võtmeteemade alusel;
- 3) Võtmeteemade probleemide lahendamiseks ja leevendamiseks kavandatakse asjakohaseid valdkonnaüleseid tegevuste kogumeid.

Võtmeteemade raames kavandatud arendustegevused on eesmärkide saavutamiseks vajalikud, kuid kindlasti mitte piisavad. Seetõttu sisaldab maakonnastrateegia ka valdkondlikke arendustegevuste kavasad kuues teemavaldkonnas: 1) Haridus ja noorsootöö; 2) Kultuur, vaba aeg ja sport; 3) Sotsiaalhoolekandeline abi, tervishoid ja turvalisus; 4) Liikuvus: teedevõrk ja ühistransport; 5) Kommunaalteenused, energeetika ja tehniline taristu; 6) Puhkemajandus ja turism. Nendes valdkondade raames kavandatud tegevussuundade ja tegevuste puhul eeldatakse, et lisaks valdkondlikule arengule panustavad need ka üldisemate strateegiliste eesmärkide saavutamisse.

Tulenevalt maakonna arengustrateegia mitmekülgsest ülesandest suunata maakondliku tasandi (ühis)tegevusi, tugevdada kohaliku omavalitsuse üksuste taotlusi riiklike toetuste ja investeeringute saamiseks ning kirjeldada piirkondlikke vajadusi riiklike poliitikate ruumitundlikkuse suurendamiseks on strateegias vastavalt struktureeritud ka vajalikud arendustöö tegevussuunad:

- Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed;
- Ettepanekud riiklike poliitikate säilitamiseks või muutmiseks.

Selline tegevussuundade eristus kirjeldab ühtlasi ka tõsiasja, et Jõgevamaa areng sõltub olulisel määral selle kohaliku omavalitsuse üksuste, riigi ja maakonna tasandi organisatsioonide kooskõllalisest ja vajadusel ka koordineeritud tegevusest. Siiski tuleb silmas pidada, et vähemalt samavõrra olulise panuse maakonna arengule annavad siinsed elanikud, ettevõtted ja kodanikuühendused. Seega, nende ühiskondlik "aktiveerimine" on maakondliku ja kohaliku tasandi arendustöö läbivaks ülesandeks.

Maakonna arengustrateegiat täiendab selle tegevuskava aastateks 2023-2026, kus iga kavandatud tegevuse kohta on võimalusel määratletud teostamise aeg ja eelarvekulud, finantsvahendite allikad, tegevuse elluviimise eest vastutav organisatsioon ja kaasatavad partnerid.

Maakonna arengustrateegia suunab Jõgevamaa arengut koos maakonna kolme valla arengukavadega ning Jõgeva maakonnaplaneeringuga (endiste Avinurme ja Lohusuu valdade territooriumite osas ka 2016. aastal kehtestatud Ida-Viru maakonnaplaneeringuga). Maakonnaplaneeringu põhifookus on Jõgevamaa ruumilisel arengul.

2 Jõgevamaa arengustrateegia koostamise protsess ja elluviimise korraldus

Kooskõlas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muudatustega on alates 2018. aastast maakonna arengukavade koostamise korraldamise ülesanne antud maakondlikele arendusorganisatsioonidele (MARO). Kui üldjuhul täidab Eesti maakondades MARO rolli maakondlik omavalitsuste liit, siis Jõgevamaal on selleks määratud SA Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus (JAEK), kelle nõukogus on maakonna valdade - Jõgeva, Mustvee ja Põltsamaa valla - esindajad.

Jõgevamaa arengustrateegia uuendamine toimus perioodil september 2022 – jaanuar 2023. Strateegia uuendamisel lähtuti Rahandusministeeriumi poolt koostatud juhendmaterjalist. Aluseks võeti 2019. a volikogude poolt vastuvõetud arengustrateegia, mida ajakohastati ning uuendati lähtuvalt hetkeolukorrast ja vajadustest. Arengustrateegia uuendamise ja tegevuskava koostamise protsessi juhtis JAEK. Töö läbiviimiseks moodustati strateegia juhtrühm ja töörühm. Protsessi ülesehitus ja juhtimismudel kooskõlastati JAEK nõukogus.

Maakonna strateegia koostamiseks moodustatud juhtrühma kuulusid Jõgevamaa igast kohalikest omavalitsusest volikogu esimees, vallavanem ja arendustöötaja. Lisaks olid kaasatud Jõgevamaa Koostöökoja tegevjuht ja Rahandusministeeriumi esindaja. Juhtrühma tööd juhtis JAEKi juhataja. Arengustrateegia valmimiseks moodustati lisaks töörühm koosseisus: Mustvee, Jõgeva ja Põltsamaa valla arendustöötajad, JAEKi juhataja ja kaasatud konsultant. Omavalitsuste arendustöötajad olid ühtlasi ka teemarühmade juhid.

2022. a novembris-detsembris viidi läbi arutelud teemarühmades lähtuvalt strateegia võtmeteemadest:

- 1) Maakonna toimivus ja maine
- 2) Tootlikkus ettevõtluses
- 3) Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus
- 4) Elukoha ja eluaseme väärtus

Teemarühmade seminaridele olid kaasatud erinevate sektorite esindajad, sh maakonna ettevõtjad ja kodanikeühendused. Kaasatud olid ka maakondlike katusorganisatsioonide (nt Jõgevamaa Ühistranspordikeskus, Jõgevamaa Põllumajandustootjate Liit) ja omavalitsuste hallatavate asutuste (haridusasutused, sotsiaalkeskused jt) ja riigiasutuste esindajad. Teemarühmade seminaridel viidi läbi rühmatöö ja arutelu, mille raames vaadati üle strateegiliste võtmeteemade eesmärgid ja tegevussuunad. Iga teemarühm vaatas lisaks üle vastava võtmeteemaga haakuvad valdkondlikud arendustegevused ja ettepanekud. Arengustrateegia avalikustamise perioodil tutvustati dokumenti Jõgevamaa kohalike omavalitsuste volikogudes ning muudatusettepanekuid oli võimalik teha kõikidel soovijatel.

Arengustrateegia visioon ja arengumudel annab üldise raamistiku maakondlikule arendustegevusele, mis on suunatud arengustrateegias püstitatud eesmärkide saavutamisele. Strateegia elluviimine toimub kombineerides ühelt poolt alt-üles toimivaid algatusi ning teiselt poolt strateegia koostamisel osalenud partnerorganisatsioonide koostööd. Jõgevamaa eesseisvaid väljakutseid saab lahendada maakonna

kohalike omavalitsuste, ettevõtete, asutuste ja huvirühmade võrgustikud koostöös Eesti riigiasutustega.

Võtme- ja valdkondlike teemade juures on välja toodud ettepanekud riiklike poliitikameetmete jätkamiseks ja muutmiseks. Ettepanekute tegemisel on koordineeriv roll JAEK-il.

Arengustrateegia rakendumise seire eestvedajaks on JAEK. Vähemalt kord kahe aasta jooksul koostab JAEK ülevaate sellest, kas ja kuivõrd on suudetud läheneda seatud eesmärkidele ning sellest, millised kavandatud projektid on möödunud perioodi jooksul ellu viidud ja millised mitte. Iga aasta oktoobris saadetakse kohalikele omavalitsustele, maakondlikele katusorganisatsioonidele ja maakonnas tegutsevate riigiasutuste esindajatele tegevuskava uuendamise teavitust ning kogutakse kokku laekunud ettepanekud. Vajadusel täiendatakse tegevuskava uute sisenditega ning muudatused kinnitatakse Jõgevamaa kohalike omavalitsuste volikogude poolt.

Arengustrateegia seireraportide arutelu toimub SA JAEK nõukogu koosolekul, kuhu kaasatakse vajadusel erinevaid osapooli. Seireraportid kinnitab JAEK nõukogu.

3 Jõgevamaa arenguvõimalused ja -vajadused

3.1 Inimareng ja sotsiaalne taristu

Rahvastik

Jõgevamaa on kahaneva ja vananeva rahvastikuga piirkond. 2022. a alguse seisuga elas maakonnas Statistikaameti andmetel 27 892 elanikku. Viimase 10 aasta jooksul on maakonna rahvaarv vähenenud 7,5% võrra. 65 aastaste ja vanemate elanike osakaal on samal ajal kasvanud 19%-lt 25%-ni. Võrreldes 2018. aastaga, on märgatavalt vähenenud 20-24. ja 25-29. aastaste arv Jõgevamaal. Tegemist ei ole Euroopas ega Eestis erandliku trendiga - kuni 50% Euroopa regioonidest ning valdav osa Eesti maakondadest on kahanevad ja vananevad. Rahvaarvu vähenemise peamiseks põhjuseks maakonnas on noorte haridus- ja tööränne, kuid ka sündide madal tase maakonnas ei anna hetkeseisus alust positiivseteks rahvastikuprognosideks. Samas ei ole rahvastikuarengu trendid paikkondlikult siiski ühesugused – maakonnas on ka kasvava elanikkonnaga külasid.

Maakonna eripäraks võrdluses enamuse Eesti maakondadega on see, et äärelinnalise uusasustuse areng on toimunud väga tagasihoidlikes mahtudes. Uusi eluruume on viimasel kümnendil lisandunud üksikuid. Maakond omab tervikuna, sealhulgas selle väikelinnad, potentsiaali toimida igapäevaselt Tartuga seotud linnalähedase elukohana.

Rahvastikuarengu üldistest tendidest ning maakonna territoriaalsest asendist tulenevalt on maakonnal otstarbekas lähtuda arendustegevuses nutika kahanemise kontseptsioonist, kus põhirõhk on olemasolevate ressursside jätkusuutlikul ja säästlikul kasutamisel, inimeste ja organisatsioonide kvalitatiivsel arengul. Samaaegselt tuleb tagada ka valmisolek Eestis toimuva rändepöörde (negatiivse rändesaldo asendumine positiivse rändesaldoga) võimalusteks – st. välisriikidest tagasi tulevate inimeste – kaasamiseks maakonna arengu hüvanguks.

Maakonna toimivus

Haldusreformi käigus likvideeriti maakondlik omavalitsusliit ning alates 2018. a on maakondliku arendusorganisatsiooni ülesandeid täitnud JAEK. See on lisanud uusi väljakutseid maakonna toimivusele ja võimele mõjutada piirkonna arengut riiklike poliitikate kontekstis. Jõgevamaa territoriaalset sidusust säilitab rida maakondlikke ühisorganisatsioone: SA Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus, MTÜ Jõgevamaa Ühistranspordikeskus, Jõgevamaa Koostöökoda, Jõgevamaa Kodukandi Ühendus, Jõgevamaa Spordiliit Kalju, MTÜ Jõgevamaa Kultuurikoda, Jõgevamaa Pensionäride Ühendus, MTÜ Jõgevamaa Põllumeeste Liit, Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda, Tulundusühistu Jõgevamaa Põllumajandustootjate Liit.

Kodanikuühiskond

Kodanikuühiskonna arengus on toimunud rida positiivseid muutusi – suurenenud on külaseltside ja külavanemate arv, tegutsevad maakondlikud koostööorganisatsioonid (Jõgevamaa Kodukandi Ühendus,

Jõgevamaa Koostöökoda), lisandunud on erinevaid huvikaitse- ja teenuseid osutavaid ühendusi (lastehoid ja laste mängutoad, kohaliku toidu võrgustik jne). Külaseltsid on tänu pikaajalisele tegutsemisele ja erinevatele maaelu toetusmeetmetele muutunud tugevateks kohaliku kogukonna eestkõnelejateks. Enamusel neist on korralikud seltsimajad, milles osutatakse teenuseid ja teenitakse omatulu. Samas tegutsevad kodanikuühendused eelkõige kultuuri- ja seltsielu ning kohaliku elukeskkonna edendajatena, oluliselt vähem sotsiaalvaldkonnas, kus vajadused teravaimad. Maakonna mittetulundusühingute nõustamine on üks SA JAEK poolt pakutavatest teenustest.

Jõgevamaa Koostöökoja arengustrateegia kohaselt on maakonna 213 asustusüksusest 87 (40,9%) puhul olemas MTÜ vormis tegutsevad aktiivsed kogukonnaelu edendavad organisatsioonid. Eesmärk on tagada kodanike, kogukondade ja neid esindavate kodanikuühenduste tegutsemisvõimekuse kasv ja kaasamine avaliku võimu poolt kohaliku elu arendamisse.

Hariduselu

Hariduse arenguvajadusi ja -võimalusi maakonnas kujundab õpilaste arvu vähenemine, mistõttu tuleb omavalitsustel tegeleda haridusvõrgu optimeerimise valikutega. Põltsamaa vald on haridusvõrgu reformi läbi viinud valdade ühinemise järgselt. Samuti on vajalikke otsuseid vastu võtnud Jõgeva vald. Hariduselu arengutes on tähtis roll riiklikul hariduspoliitikal, mille tulemusel on asutatud Jõgevale riigigümnaasium. Riigigümnaasiumite kontseptsiooni elluviimisega kaasnes surve väikelinnade ja alevike täistsüklikoolide gümnaasiumiastmete sulgemiseks. Gümnaasiumiealiste noorte kohalolu ja aktiivsus on tähtsad väikelinnade ja nende kaudu laiemate piirkondade elujõu säilitamiseks. Kõrg- ja kutsehariduse tasemel on Jõgevamaa paramatult olukorras, kus noorte edasiõppimine tähendab üldjuhul (va Luua Metsanduskooli õpilaste osas) ka lahkumist maakonnast.

Gümnaasiumihariduses konkureeritakse eelkõige Tartu linna koolidega, aga ka näiteks Nõo Reaalgümnaasiumiga. Riigigümnaasiumi tegutsemine Jõgeval peaks maakonna konkurentsipositsiooni tugevdama, kuid ka Põltsamaal ja Mustveel on vajalik arendustegevus gümnaasiumihariduse jätkusuutlikkuse tagamiseks. Põltsamaal on eelkõige õppe õppesuundade välja arendamisega oluline samm sellel teel juba tehtud. Mustvee valla esmaseks väljakutseks on leida sobiv organisatoorne vorm eesti ja venekeelse hariduse loomiseks, mis muuhulgas võib pakkuda täiendavaid võimalusi õpilaste sisseerandeks. Terviklikult käsitleb maakondlikku haridusvõrgustikku maakonnaplaneering.

Sotsiaalne kaitse, tervishoid ja turvalisus

Sotsiaalhoolekandelistes abis ja tervishoius kaasneb elanikkonna vananemisega teenusvajaduse kasv. Teenusvajaduse kasvu rahuldamisel ja samaaegselt teenuste kvaliteedi tõstmisel lähtutakse Eestis kahest peamisest põhimõttest – esiteks iseseisvat toimetulekut võimaldavate kodus osutatavate teenuste (koduhooldus, koduõendus) osakaalu suurendamine ning teiseks kompetentside koondamine ja võrgustumine.

Eriarstiabi valdkonnas on üldisemaks trendiks teenuste arvu vähenemine maakondlikes ja kohalikes haiglates. Riiklikest arengusuundumustest lähtuvalt on pikemas perspektiivis vältimatu Jõgeva Haigla võrgustumine Tartu Ülikooli Kliinikumiga ning põhiküsimus on selle mõjus eriarstiabi teenuste kohapeal kättesaadavusele.

Jõgeva maakonnas on rajatud kõikidesse valla keskustesse esmatasandi perearstikeskused, kus lisaks perearstidele on olemas vähemalt iseseisev ämmaemanda teenus, koduõendusteenus ja füsioteraapia. Täiendavalt on tervisekeskustel kokkulepped erinevate eriarstiabi teenuste osas: kirurgid, silmaarstid, psühholoogid, günekoloogid jne. Lisaks on perearstide vastuvõtud esmatasandi tervisekeskuste väliselt. Tervisekeskused on valmis pakkuma rohkem eriarstiabi teenuseid, mida elanikud kohapeal vajavad, kuid seda takistavad Tervisekassa hangete tingimused.

Ka sotsiaalhoolekandelises abis on arenguvajadused ja -probleemid sarnased. Kompetentsi koondamiseks väiksemate sihtrühmadega teenuste osutamisel on vajalik valdade vaheline koostöö. Teenuste kättesaadavuse huvides on vajalik arendada koduteenuseid ning mobiilseid teenuse osutamise vorme. Samaaegselt tuleb lahendada personali ja finantsressursside nappuse küsimusi.

Elukeskkonna turvalisuse ja tervislikkuse osas on maakond Eesti kontekstis väga konkurentsivõimeline. Kuritegevuse tase on madal ja kahanevas trendis, väikelinlik ja maaline ümbrus ilma märkimisväärsede keskkonnatervise riskideta. Halvem on olukord sotsiaalprobleemidega kaasneva elulaadi – alkoholismi, narkomaania, mittetervisliku toitumise, vähese liikumisaktiivsuse ja üldise terviseteadlikkuse - poolt põhjustatud turvalisuse ja terviseriskidega. Seetõttu on suured arenguvajadused ennetustöös ja rehabilitatsiooni valdkonna tegevustes.

3.2 Majandusareng ja ettevõtlus

Regionaalne kogutoodang ja selle struktuur

Jõgevamaa panus Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP) on väike, 2021. aastal moodustas 1,2%. Sektoraalses struktuuris on sarnaselt muu Eestiga kasvavas trendis teenusmajandus, mis moodustab 56,6% maakonna SKT-st. Maakonna tugevusteks on primaarsektor, mille osakaal on maakondade võrdluses suurim, põllu- ja metsamajanduse ning kalanduse ettevõtete toodangut väärindavad puidu- ja toiduainetetööstuse tootmisettevõtted. Ka turismisektoris on kultuuriturismi kõrval parimad eeldused nimelt maa- ja loodusturismi sektorites. Maakonna konkurentsieeliseks maamajandusel põhineva ettevõtluse arendamisel on kohalikud kompetentsikeskused – Jõgeva alevikus asuv Maaelu Teadmuskeskus (endine Eesti Taimekasvatuse Instituut) ja Luua Metsanduskool.

Ettevõtlus ja tootmisalad

Maakonna ettevõtlusstruktuuris domineerivad mikroettevõtted (vähema kui 10 töötajat), mida oli 2021. aastal 95% tegutsevatest ettevõtetest. 10 ja enama töötajaga ettevõtteid oli 2021. aastal kokku 118. 10 ja enama töötajaga ettevõtete ja nende töötajate arv on Jõgevamaal sarnaselt mitmele teisele väikemaakonnale alates 2010. aastast kahanenud.

Maakonna ettevõtete tööviljakus hõivatu kohta (müügitulu alusel) on alates 2010. aastast kasvanud heas tempos, kuid jääb 2020. aasta seisuga siiski 16% Eesti keskmisest tasemest alla (vastavalt 125 tuhat ja 149 tuhat eurot hõivatu kohta). Maakondlikus võrdluses on Jõgevamaa 8. kohal.

Suuremad maakonna tootmisettevõtted ja -tehased 2022. a käibe alusel on Orkla Eesti AS gruppi kuuluv Põltsamaa Felix tehas, AS Palmako ukse- ja aknatehas, Aktsiaselts Konesko masinaehitustehas ja AS Puit- Profiil Põltsamaal ning AS MO-Puit Jõgeva, mööblitootja Osaühing Softcom, puitehitiste tootja Aktsiaselts Valmeco ja tekstiiliettevõtte Osaühing Nordlanden Jõgeval. Jõgeva lähedal Painkülas tegutseb rapsitehas AS Scanola Baltic ning metallitöötlusteetvõtte Osaühing Birger.

Uute tootmisettevõtete teke peaks üldise põhimõttena toimuma eelkõige Jõgeva maakonnaplaneeringus määratletud potentsiaalsetel ettevõtlus- ja tööstusaladel, kus on võimalik ühiselt lahendada tehnilise taristuga seonduvaid küsimusi. Prioriteet tuleks anda tootmisaladele, mille logistiline asend on sobiv säästlikuks töörandeks (sh ühistranspordi kasutamine) ning elukeskkonda mittehalvendavaks toorme ja kaupade veoks. Senised arengud tootmisalade välja arendamisel on olnud tagasihoidlikud.

Tööturg

Maakonna keskmine töötasu on viimastel aastatel sünkroonis teiste maakondadega kasvanud, kuid jääb ikkagi Eesti keskmisele 20% võrra alla. Võrdluses Eesti üldiste arengutrendidega, aga ka näiteks Tartu ja Järva maakondadega on palgakasv jäänud tagasihoidlikumaks.

Tööhõive ja töötuse trendid on seotud laiemate majandustsüklitega, mis 2022. aastal on seoses ülemaailmsete kriisidega pigem ebasoodsas arengufaasis. Töötuse määr on maakonnas suhteliselt madal - tööjõu-uuringu 2020. aasta andmetel 6,5% ehk pisut üle Eesti keskmist 5,9% taset. Registreeritud töötuse määr on 2022. aasta detsembris Töötukassa andmetel 7,4%, võrrelduna Eesti keskmise 8%-ga. Tööjõus osalemise määr on viimastel aastatel tõusnud (2021. a 64,8% tööealisest elanikkonnast), kuid jääb siiski Eesti keskmisele (71,1%) alla.

3.3 Keskkond, tehniline taristu ja liikuvus

Looduslik keskkond ja asulamiljöö

Jõgevamaa looduskeskkond ning siinsed maastikud – Vooremaa voorestik, Peipsi rannik, Põltsamaa jõe kalda-alad - on heaks eelduseks väärtusliku elukeskkonna kujunemiseks kogu maakonnas. Ehitatud keskkond on maakonnas samas ebaühtlase tasemega. Ühelt poolt on paljude asulate ja asumite üldine heakord viimasel kümnendil paranenud. Teiselt poolt on rahvastiku kahanemise tingimustes osa elu- ja tootmishooneid kasutusest välja langenud, lagunemas ning vähendavad sellisena avaliku ruumi ja elukeskkonna kvaliteeti. Esmaseks arenguvajaduseks on linnade ja alevike asulakeskuste uuendamine kaasaegseid ruumidisaini lahendusi kasutades.

Uuseluurearenduse mahud on maakonnas olnud väga tagasihoidlikud ning ka korterelamute renoveerimisega ja energiasäästlikumaks muutmisega on alles alustatud. Oluliseks renoveerimistegevuse piiranguks on kinnisvara madal hind maakonnas ning tulenevalt sellest ka investeringute vähenemine tasuvus.

Nende probleemide lahendamisel võiks maakonna asulate väiksus ja rahulik looduslähedane elukeskkond muutuda konkurentsieeliseks, näiteks võrdluses Tallinna ja Tartuga, seda eeldusel, et tagatud on mugavad

ühendused suuremate keskustega.

Keskkonnateadlikkus

2023. aastal valmis Jõgevamaa Kliima ja Energia kava (KEKK), mis sisaldab tegevuskava nii maakonna kui ka valdade tegevusteks. Jõgeva maakonnale on kliimakava kohaselt püstitatud kaks strateegilist eesmärki:

1. Vähenenud kasvuhoonegaaside heide ja suurenenud süsiniku sidumine, mis viib kliimaneutraalsuseni aastaks 2050;
2. Vallad, ettevõtted, organisatsioonid ja elanikud kohanevad edukalt kliimamuutustega.

Esimene eesmärk sisaldab teadlikkuse tõstmist, hoonete ja taristu energiatõhususe parandamist, säästvate liikumisviiside arendamist, taastusenergia osakaalu suurendamist, süsiniku sidumist ja ringmajanduse arendamist. Teine eesmärk sisaldab kliimamuutustega kohanemist toetava taristu arendamist, looduskeskkonna ja ökosüsteemide terviklikkuse säilitamist, teadlikkuse tõstmist ja koostöövõrgustike arendamist. Meetmetesse saavad läbi erinevate tegevuste panustada nii avalik sektor (sh nii riik kui ka maakonna kohalikud omavalitsused), ettevõtjad, kolmanda sektori asutused (sh korteriühistud) kui ka kõik maakonna elanikud.

Tehniline taristu

Tehniline taristu on maakonna asulate lõikes väga erinevas seisus. Keskkonnakaitselistel kaalutlustel nõuab kõige kiiremat lahendust veemajandus Peipsi rannikul asuvates asulates, kus on vaja edasi arendada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni süsteeme. Kvalitatiivset hüpet nõuab reovete kohtkäitluse korraldatus. Suuri investeeringuid tuleb suunata soojusmajanduse taristusse, seejuures eelistades kohalikel ressurssidel põhinevaid ja ökoloogilisi tehnoloogiaid kasutavaid lahendusi. Maakonnal puudub tehnilise taristu ja kommunaalmajanduse valdkonnas kvalitatiivselt oluline mahajäämus võrdluses enamuse Eesti maakondadega, mis Jõgevamaa konkurentsivõimet elukeskkonnana nõrgestaks.

Ühistransport ja liikuvus

Liikuvuse arengu seisukohast on võtmetähtsusega maakonna paiknemine Lõuna-Eesti ja Põhja-Eesti transpordikoridoridel, mille taristusse on riik teinud viimasel kümnendil olulisi investeeringuid. Maakonda läbivate ja maakonna suuremaid asulaid ühendavate riigiteede seisund on üldiselt hea. Kohaliku teedevõrgu kvaliteedi osas on maakonnal pigem konkurentsieelised, võrdluses näiteks Kagu-Eestiga ja Lääne-Eesti saartega. Samas on hulk väiksemaid asulaid, mille elukeskkonda ja arenguvõimet teede parem seisund (sh tolmuwabads) koheselt tõstaks. Liikumisvõimaluste suurendamiseks lisab võimalusi ka kergliiklusteede võrgustike välja arendamine.

Märkimisväärsed positiivsed arengud on toimunud reisirongiliikluses, mis on oluline eelkõige Jõgeva valla elanikele, kellele on loodud töörännet võimaldavad kiired ja mugavad ühendused Tartu ja Tallinnaga. Kiire ja mugav ühistranspordi lahendus peab Mustvee-Tartu ja Põltsamaa-Tartu vahel säilima.

Ühistranspordis on reisijate arv seoses sellega, et maakondlik ühistransport on alates 2018. aasta suvest elanikele tasuta, oluliselt kasvanud. Siiski on hajaasustusega piirkondades ühistranspordi liinivõrk nõudlusega võrreldes üledimensioneeritud ning nõuab paindlike liikuvuslahenduste välja arendamist.

4 Jõgevamaa strateegilise arendamise mudel

4.1 Strateegilised prioriteedid

Jõgevamaa arendamise strateegia väljakujundamisel on lähtutud maakondlike arengueelduste ja väliste arengusuundumuste analüüsist. Arvestades maakonna konkurentsituatsiooni analüüsi tulemusi on tehtud strateegiline valik pöörata **peatähelepanu kesksete arenguprobleemide lahendamisele või leevendamisele**. Selleks, et tagada maakonna “kaasaspüsimine” Eesti kasvuregioonide (Harju- ja Tartumaa, lisaks mõned teised suuremad linnad koos tagamaaga) arengutega on eesmärgipärane **fokuseerida maakonna arendustegevus neljale võtmetemale**:

- 1) **Maakonna toimivus ja maine**
- 2) **Tootlikkus ettevõtluses** ettevõtlusalad, rohepööre, taastuvenergia kasutusele võtt, põllumajandus, METKi, noorte ettevõtlikuse kasvatamine, agroturism
- 3) **Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus** – peipsiveere kultuuriline eripära, kogukondade inkubeerimine, ettevõtlikuse edendamine, nutikas ühistransport, tõukeratasete,
- 4) **Elukoha ja eluaseme väärtus** – igasugune infra – koolid, lasteaiad, kergteed, mänguväljakud, avalikud teenused, spordirajatised

Jõgevamaa toimivus ja maine (1) sisaldab endas eksisteerimist riigihalduse haldus-territoriaalse üksusena ning KOV-üksuste - aga ka inimeste ja organisatsioonide - olulise koostööpiirkonnana. Maakonna toimivuse osaks on samuti maakonna elanike maakondlik identiteet ning maakonna kui regiooni positiivne maine (eelkõige) Eestis.

Jõgevamaa arengueelduste analüüsist ilmnes, et maakonna toimivuses on märkimisväärsed vajakajäämisi – haldus- ja riigireformiga kaasnenud riiklike maakondlike institutsioonide optimeerimine, ebapiisav KOV-üksuste koostöö(tahe), tunnetatud probleemid kuvandis, elanike suhteliselt nõrk maakondlik identiteet. Maakondliku arengutee jätkamise alternatiivina on korduvalt tõstatatud idee Jõgevamaa kui haldus-territoriaalse üksuse liitmisest Tartumaaga (või siis Põltsamaa piirkonna liitumisest Viljandimaaga, mis samuti tähendaks maakonna kadu). Samas tuleb teadvustada, et selle alternatiivi elluviimine suurendab oluliselt riske riiklike asutuste (st. teenuste ja töökohtade) edasiseks kadumiseks, iga üksiku KOV-üksuse mõju vähenemist ühiste maakondlike otsuste tegemisel ning ühiselt Eesti riiklike poliitikate mõjutajana, harjumuspäraste koostöösuhete ja liikumismustrite nõrgenemist. Pikemas vaates ei ole jätkusuutlik lahendus ka eksistentsiaalsele küsimusele – olla või mitte olla maakonnana – vastamise pidev edasi lükkamine ja maakonna järk-järguline hääbumine.

Seetõttu taotletakse arengustrateegias maakonna toimivuse tugevdamist kõigis selle aspektides, selleks et: a) tagada riigiteenuste kättesaadavus ning suurendada/mitmekesistada töökohtade pakkumist piirkonnas (riigihalduse regioonina); b) tõsta KOV teenuste korraldamise ja osutamise efektiivsust (KOV-üksuste koostööpiirkonnana); c) pakkuda inimestele mitmekülgseid tugi- ja koostöövõrgustikke (organisatsioonide ja inimeste maakondliku koostööpiirkonnana); d) suurendada elanike rahulolu iseenda ja oma elukohaga (maakondliku identiteedi toel); e) motiveerida sisserännet (eristumise, tuntuks ja

positiivse kuvandi toel); f) tugevdada erinevates valdkondades regionaalset koostööd. Seejuures on Jõgevamaa toimivuse tugevdamisel ja maine kujundamisel lähtekohaks kolme eriilmelise valla vajadused ja soovid. Maakonna arengustrateegia toetab kolme maakonda moodustava valla tugevat identiteeti ning püüab leida võimalusi kõigi piirkondade võimestamiseks.

Jõgevamaa **ettevõtluse tootlikkus (2)** väljendub kõige otsesemalt siinsete ettevõtete lisandväärtuses ning töötajate palkades. Arengueelduste ja konkurentsipositsiooni analüüsist ilmnes, et Jõgevamaa ettevõtete lisandväärtus ning töötajate palgad jäävad alla Eesti keskmise. Situatsiooni püsimisel kasvab oht kaevuda regionaalse majanduse nõ „pahelisse tsüklisse“ (*vicious cycle*), kus madal tootlikkus ja madalad palgad suurendavad selektiivset väljarännet, noorte ja kvalifitseeritud tööjõu väljaränne omakorda raskendab ettevõtete arengut, kuivõrd puudub vajalik tööjõud. Tööturu ja ettevõtluskeskkonna mõttes on tegemist regionaalsetest eeldustest tuleneva turutõrkeolukorraga, mille ületamine vajab proaktiivset arendustegevust, sh maakondliku arendusorganisatsiooni tugevdamist (rohkem ülesandeid, suurem meeskond, partnerlus huvirühmadega, Töötukassa, Innove, EAS, teadus- ja arendusasutuste ja KOV-üksustega).

Maakondliku arendustegevuse jaoks tähendab see vajadust liikuda edasi kahes strateegilises suunas. Esiteks tuleb leida võimalusi olemasolevate kohalike ettevõtete tootlikkuse tõstmiseks eelkõige tootearenduse, tootmisprotsesside tõhustamise ning turundusvõimekuse tõstmise näol. Teiseks arendustöö suunaks on uute tootlikumate ettevõtete „meelitamine“ maakonda, mis nõuab nii materiaalselt valmisolekut (tööstusalad, tehniline taristu, liikuvuslahendused) kui ka proaktiivset (koos)tööd maakonna turundamisel ettevõtluspiirkonnana. Ülesandeks on luua „võruslik tsükel“ (*virtuous cycle*), kus uute tootlikumate ettevõtete lisandumine tugevdab konkurentsi tööjõu üle ning sunnib ka kohalikke ettevõtteid panustama rohkem tootlikkuse tõstmisele.

Maakonna elanike **kaasatus ja aktiivne osalus ühiskonnaelus (3)** väljendub paljudel elualadel alates tööhõivest kuni meelelahutusürituste külastamiseni. Erinevalt teistest võtmeteemadest ei tulene selle strateegilisus Jõgevamaa arendamisel niivõrd mitte probleemsest mahajäämusest Eesti kasvuregioonidest (kuigi ka siin on näiteks tööga hõivatud elanike osakaalus märkimisväärsed erisused), kuivõrd vajadusest kompenseerida maakonna väiksema mastaabiga ja hõredama asustusega kaasnevaid nõrkusi – väiksemat koondunud nõudlust ja pakkumise mitmekesisust, nõrgemat konkurentsi, madalamat kuluefektiivsust.

Maakondliku arendustegevuse üldiseks ülesandeks on kodanikuühiskonna igakülgne arendamine Jõgevamaal, mis pakuks siinsetele inimestele eneseteostus- ja arenguvõimalusi. peab suurenema küla- ja kogukonnaseltside vastutus ja kaasatus kohaliku elukeskkonna kujundamisel. Kogukondade aktiveerimisel on oluline nende koostöö kohaliku omavalitsusega – seda nii kogukondlike vajaduste edastajana kohalikule omavalitsusele ja nende tegevuse tagasisidestajana, kui ka partnerina kohalike avalike teenuste osutamisel. Vajalik on jätkata kodanikuühenduste tegevuste toetamist KOV-ide poolt (tegevustoetused ja pikaajalised koostöölepingud) ja kaasata ühendusi rohkem kohaliku elu probleemide lahendamisse, parandada vastastikust infovahetust KOV-i ja MTÜ-de vahel. Elanikkonna vananemisega kaasneb vajadus eakatele suunatud ühistevõtluse arendamiseks. Eraldi tähelepanu tuleb pöörata sotsiaalsete riskirühmade aktiveerimisele, seda nii nende elukvaliteedi tõstmiseks kui ühiskondliku kasu suurendamiseks läbi sotsiaalse ettevõtluse ja toetatud töö.

Jõgevamaa kui **väärtuslik elukoht (4)**, siinsete elukohtade väärtus ja väärtustatus, on ühteaegu nii maakonna arengu – sealhulgas rahvaarvu märkimisväärse vähenemise - peegeldus kui ka tähtis tegur edasisel arengul. Just eluaseme rahalises väärtuses on maakonnal suurim mahajäämus Eesti kasvuregioonidest. Maakonnas on palju halvas seisus korterelamuid ja muid hüljatud hooneid, mis rikuvad asulate miljööväärtust. Teisest küljest on maakonnal head looduslikud eeldused (Vooremaa maastikud, Peipsi rannik, Põltsamaa ja Pedja jõed ning nende kalda-alad) kõrge väärtusega elukohtade väljakujunemiseks.

Eluaseme ja elukoha väärtuse kasvu taotletakse nii rahalises vääringus kui ka subjektiivses väärtustatuses – rahulolus oma elukohaga. Koos eluaseme väärtuse kasvuga suureneks ka maakonna elanike jõukus. Elukoha väärtustatus loob aga eeldused eluasemesse investeerimiseks. Arendustöö tegevusväli võtmeteema raames on lai, sisaldades nii eluhoonete renoveerimist, õuealade heakorrastamist, linnade, alevike ja suuremate külakeskuste avaliku asularuumi kaasajastamist, kui ka sihipärast maastikukujundust maapiirkondades. See kõik nõuab avaliku sektori tõhusat koostööd koduomanike, korteriühistute ja ettevõtetest kinnisvaraomanikega. Laiemas vaates mõjutab elukoha väärtust ka avalike teenuste kvaliteet ja kättesaadavus, liikumisvõimalused elukoha ja töökoha vahel, infotehnoloogilised ühendused maailmaga. Maakonna ja selle asulate väiksus võib muude tingimuste täitmisel (eelkõige liikumis- ja kommunikatsioonivõimalused) kujuneda konkurentsieeliseks pakkudes elanikele rahulikku looduslähedast elukeskkonda.

Nende nelja võtmeteema strateegiline prioriteetsus maakonna arengustrateegias väljendub eelkõige kolmes aspektis:

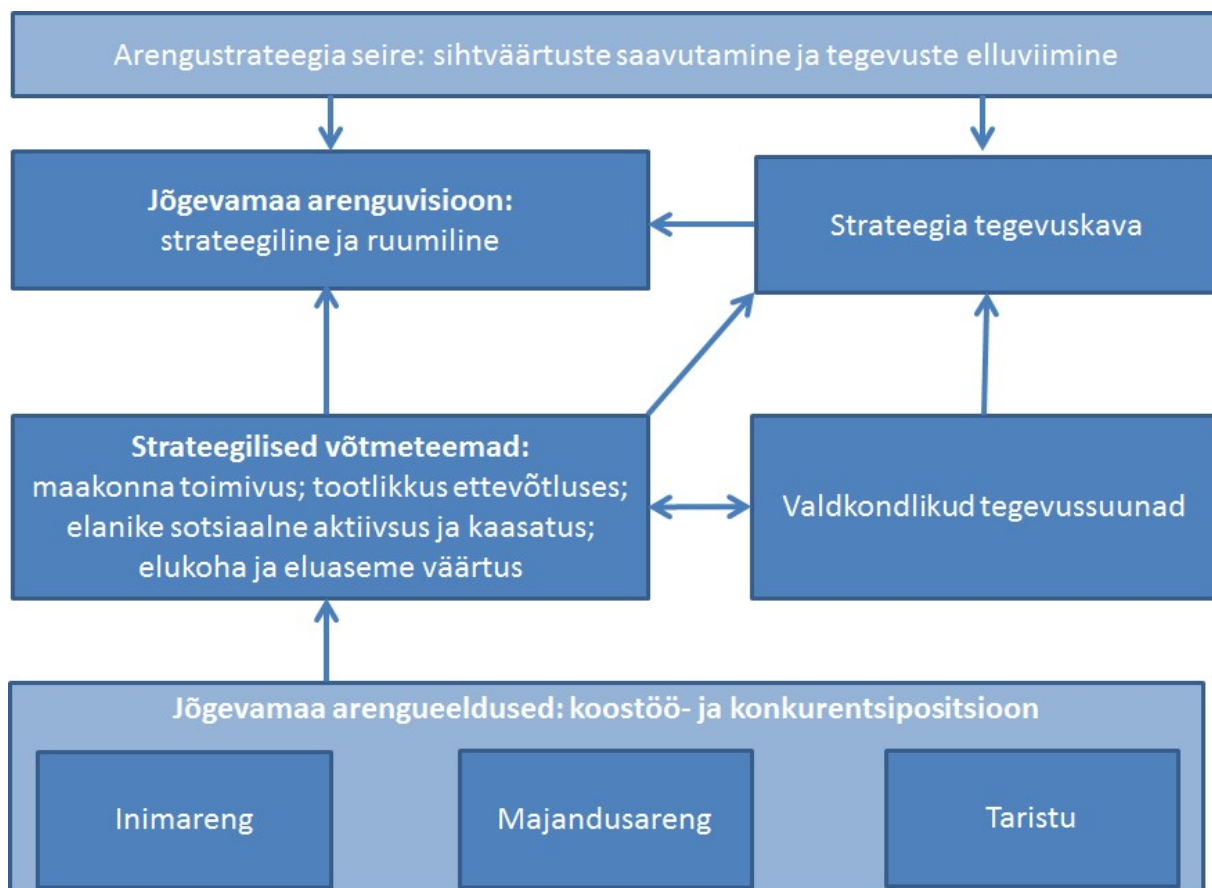
1. Strateegia üldeesmärgid koos seirataivate sihtväärtustega määratakse (üksnes) võtmeteemade raames;
2. Maakonna strateegilise arengu visioon, mis täiendab varasemalt maakonnaplaneeringus sõnastatud maakonna ruumilise arengu visiooni, lähtuvalt võtmeteemadest;
3. Võtmeteemade probleemide lahendamiseks ja leevendamiseks kavandatakse asjakohaseid valdkonnaüleseid tegevuste kogumeid.

Võtmeteemade raames kavandatud arendustegevused on eesmärkide saavutamiseks vajalikud, kuid kindlasti mitte piisavad. Seetõttu sisaldab maakonnastrateegia ka valdkondlikke arendustegevuste kavasad 6 teemavaldkonnas: 1) Haridus ja noorsootöö; 2) Kultuur, vaba aeg ja sport; 3) Sotsiaalhoolekandeline abi, tervishoid ja turvalisus; 4) Liikuvus: teedevõrk ja ühistransport; 5) Kommunaalteenused, energeetika ja tehniline taristu; 6) Puhkemajandus ja turism. Nende valdkondade raames kavandatud tegevussuundade ja tegevuste puhul eeldatakse, et lisaks valdkondlikule arengule panustavad need ka üldisemate strateegiliste eesmärkide saavutamisse.

Tulenevalt maakonna arengustrateegia mitmekülgsest ülesandest suunata maakondliku tasandi (ühis)tegevusi, tugevdada kohaliku omavalitsuse üksuste taotlusi riiklike toetuste ja investeeringute saamiseks ning kirjeldada piirkondlikke vajadusi riiklike poliitikate ruumitundlikkuse suurendamiseks on strateegias vastavalt struktureeritud ka vajalikud arendustöö tegevussuunad:

- Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed;
- Ettepanekud riiklike poliitikate säilitamiseks või muutmiseks.

Selline tegevussuundade eristus kirjeldab ühtlasi ka tõsiasja, et Jõgevamaa areng sõltub olulisel määral selle kohaliku omavalitsuse üksuste, riigi ja maakonna tasandi organisatsioonide kooskõllalisest ja vajadusel ka koordineeritud tegevusest. Siiski tuleb silmas pidada, et vähemalt samavõrra olulise panuse maakonna arengule annavad siinsed elanikud, ettevõtted ja kodanikuühendused. Seega, nende ühiskondlik "aktiveerimine" on maakondliku ja kohaliku tasandi arendustöö läbivaks ülesandeks.

Joonis 1. Jõgevamaa strateegilise arendamise mudel

4.2 Jõgevamaa arenguvision

Jõgevamaa arenguvision lähtub maakonnaplaneeringu ruumilise arengu visioonist ning arendustegevuse prioriteetidest ja nende raames seatud eesmärkide sihtväärtustest.

Aastaks 2035+ on Jõgevamaa kvaliteetse ja mitmekesise elukeskkonnaga, ruumiliselt tasakaalus, kultuuriliselt ja majanduslikult hästi arenenud maakond:

- mis toimib valdade, organisatsioonide ja inimeste koostööpiirkonnana, riigi haldusregioonina, elanike identiteedi osana ja elukohta maine tugevdajana;
- mille ettevõtjate kasumid ja töötajate töötasud tagavad elanikkonna heaolu;
- milles elanikud on kaasatud ja osalevad ühiskonnaelus;
- kus elukoht on väärtuslik ja elanike poolt väärtustatud.

Kvaliteetse elukeskkonna tagavad kvaliteetse linnaruumiga keskused, kus on avar elu- ja töökohtade ning teenuste valik ning elujõuline loodusliku elukeskkonnaga maaline asustus. Elujõulise maalise asustuse tagavad põllumajandus ja metsandus koos hästi korraldatud kultuuri- ja loodusturismiga. Ruumiline mitmekesisus ja piirkondlikud eripärad annavad inimestele vabaduse valida sobiv elu- ja töökoht ning nendega sobituv elustiil.

4.3 Strateegiliste võtmeteemade eesmärgid ja tegevussuunad

Maakonna toimivus ja maine

Strateegilised eesmärgid, mõõdikud ja sihtväärtused aastaks 2026

SE 1.1. Toimivad ja tugevnevad maakondlikud koostööorganisatsioonid

Mõõdikud:

- Maakondliku arendusorganisatsiooni olemasolu (2022: jah; 2026: jah);
- Maakondliku arendusorganisatsiooni arendustegevuste eelarve kulud (2022: 110 000 eurot; 2026: vähemalt + 50%);
- Muude maakondlike koostööorganisatsioonide olemasolu;
- Valdade eelarves maakondlikeks ühistevusteks määratud rahaliste vahendite mahu kasv;
- Siht- ja sidusrühmade rahulolu maakondliku arendusorganisatsiooni tööga.

SE 1.2. Riigi kohalolu säilimine (või kasv) maakonnas

Mõõdikud:

- Maakonnas kohal kättesaadavate riigiteenuste arv (2022: x; 2026: vähemalt sama palju);
- Maakonnas paiknevate riigisektori töökohtade osakaal võrdluses riigi keskmise osakaaluga;
- Regionaalvaldkonna toetuste maht elaniku kohta võrdluses Järva ja Tartu maakondadega (2021: 150% Järvamaa ja 310% Tartumaa suhtelisest toetuste mahust; 2026: vähemalt 130% Järvamaa ja 300% Tartumaa tasemest).

SE 1.3. Maakonna positiivne maine Eestis

Mõõdikud:

- Maakonna mainekava alusel elluviidud tegevuste arv (2022: 0, 2026: 10).

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Maakonna teenusvõrgustiku tervikliku kontseptsiooni väljatöötamine ja elluviimine; kohalike omavalitsuste avalike teenuste osutamise koostöömodelite väljatöötamine.
2. Maakondliku arendusorganisatsiooni (MARO) tugevdamine; erinevate organisatsioonide ja omavalitsustega koostööaluste väljatöötamine ja spetsialiseerumise kokkulepete sõlmimine.
3. Maakondlikule tasandile delegeeritavate osaülesannete (nt noorte ettevõtlikkus, hariduslikud erivajadused jms) täitmise teenusmodelite väljaarendamine (asukoht, finantsid, otsustusprotsess,

vajalikud spetsialistid);

4. Analüüside tulemustest lähtuvalt kokkulepete sõlmimine ja otsuste tegemine suuremat mastaapi nõudvate ülesannete ühiseks täitmiseks, kas delegeerimiseks MARO-le või parimat kompetentsi omavale vallale halduslepingu alusel täitmiseks;
5. Analüüside tulemustest lähtuvalt valdade koostöös ühise arusaama kujundamine teenuste delegeerimise võimaluste ja viiside osas kogukondadele.
6. Maakondlike ühisürituste (tantsu- ja laulupäevad, rahvapeod, maakonna meistrivõistlused jms) korraldamise jätkamine, sisuline ja korralduslik (sh ühise finantseerimise reeglite) edasiarendamine, maakondliku ürituste kalendri uute algatustega täiendamine.
7. Maakondliku tunnustussüsteemi lõimimine valdade tunnustussüsteemidega – ühised tunnustusüritused, traditsioonide jätkamine maakondlike tunnustuste välja andmisel;
8. Maakonna mainekujunduskava koostamine ja tegevuste elluviimine, mis liidaks ja täiendaks KOV-üksuste mainekujunduslikku tegevust ja piirkondlikke kuvandeid.
9. Maakondliku maine-, kohaturunduse ja müügemessi regulaarne korraldamine koostöös Töötukassa, ettevõtete, KOV-üksuste, riigiasutuste ja kodanikuühenduste poolt pakutavate hüvede, elukoha (Jõgevamaale elama) ja tegevusvõimaluste tutvustamiseks;
10. Jõgevamaa Koostöökoja, Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu, Jõgevamaa Kodukant ja MARO koostöö arendamine;
11. Maakonnaülestes konverentsides korraldamine erinevates valdkondades (nt sport ja liikumine);
12. Kriisivalmiduse suurendamine – energiajulgeolek, toidujulgeolek, kriisikommunikatsioon.

Ettepanekud riiklike poliitikameetmete jätkamiseks ja muutmiseks

1. Kehtestada seaduste tasemel KOV-üksuste koostöö kohustuslikkus üldise põhimõttena (osalus maakondlikus arendusorganisatsioonis) ja valdkondlike ülesannete osas tingimuslikuna (nt mastaabiefekti argumentidest lähtuvalt);
2. Määratleda selgemalt maakondade koht võimalikus riigi regionaalses halduskorralduses – maakondade kuuluvus regioonidesse; maakondliku jaotuse tähendus riigihalduse teostamisel; kohustused säilitada riigiteenuste kättesaadavus maakondades, sh riigimaja sisu ja staatus;
3. Jätkata riigiasutuste töökohtade viimisega pealinnast välja - leida võimalused 100 riigi töökoha toomiseks Jõgevamaale selliselt, et uued riigitöökohad asuksid peale Jõgeva Riigimaja ka osaliselt teistes piirkondades;
4. Luua kogukonna juhitud kohaliku arengu meetodi laiapõhjalisemaks rakendamiseks eeldused, sh riigi tasandil ühtne tegevuskava ja lihtne reeglistik multifondide lähenemise elluviimiseks maakondades;
5. Säilitada Peipsiveere programm ja Kohaliku omaalgatuse programm ning suurendada nende rahalist mahtu;
6. Algatada kohaliku omavalitsuste koostöö võimestamise ning nutika regionaalse kahanemise toetusprogrammid.

Tootlikkus ettevõtluses

Strateegilised eesmärgid, mõõdikud ja sihtväärtused aastaks 2026

SE 2.1. Ettevõtlussektori lisandväärtus

Mõõdikud

- Ettevõtete (20+ töötajat) tööviljakus hõivatu kohta müügitulu alusel võrdluses Järva ja Tartu maakondadega (2020: võrdluses Järvamaaga 87%, võrdluses Tartumaaga 80%; 2026: võrdluses Järvamaaga 100%, võrdluses Tartumaaga 85%).

SE 2.2. Konkurentsivõimeline töötasu ettevõtlussektoris

Mõõdikud:

- Keskmine kuupalk ettevõtlussektoris (20+ töötajat) võrdluses Järva ja Tartu maakondadega (2020: võrdluses Järvamaaga 98%, võrdluses Tartumaaga 88%; 2024: võrdluses Järvamaaga 100%, võrdluses Tartumaaga 90%);
- Keskmine kuupalk ettevõtlussektoris (20+ töötajat) võrdluses maakonna keskmise brutopalgaga (2020: 113%; 2024: 115%).

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Maakonna nutika spetsialiseerumise ja kolmikpöörde (digipööre, innovatsioon ja rohepööre) tegevuskava koostamine ja elluviimine kooskõlas Jõgevamaa Kliima ja Energia kavaga: spetsialiseerumise valdkondade määratlemine ettevõtete võrgustiku eestvedamine ning teadus- ja arendusasutuste mobiliseerimine koostööks maakonna ettevõtetega;
2. Kohalike kompetentsikeskuste välja arendamine ja koostöö koordineerimine – metsanduses Luua Metsanduskooli kompetentsile tuginedes, taimekasvatuses Maaelu Teadmuskeskuse kompetentsile tuginedes;
3. Jõgevamaa toiduklastri elluviimine Jõgevamaa Koostöökoja eestvedamisel;
4. Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaatori võimaluste tutvustamine ja noorte kaasamine; noorte ettevõtluse soodustamine koostöös haridusasutuste ja Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaatoriga;
5. JAEK teenuste kättesaadavuse tagamine läbi IT lahenduste, kaugtöökohtade sisustamine valdade keskustesse;
6. JAEK ettevõtluse nõustamisteenuste arendamine – alustavale ettevõttele ärinõustamisteenused, alustava ettevõtte turundus, ettevõtjate suunamine Ettevõtluse Arendamise SA kesketesse programmidesse, mentorlusprogrammid, teavitus, koostöö;
7. JAEK proaktiivse ettevõtluse arendamise tegevuste laiendamine - maakonna ettevõtlus- ja tööstusalade ja muude investeerimisvõimaluste ühisturundus; välisinvesteeringute meelitamisele suunatud kohaturundus ja –müük; maakonna ettevõtete ja regiooni teadusasutuste koostöö eestvedamine; investorkonsultandi teenuse aktiivsem kasutamine;
8. Maakonna ettevõtlustugistruktuuri arendamine ettevõtja kui elukutsega seotud kompetentside

tõstmiseks ja koostöö tihendamiseks lähtudes ettevõtjate soovidest ning üleüldistest majandustendentsidest – koolitused ja õppereisid; e-lahendus ettevõtjate teabevahetuse lihtsustamiseks; ühisüritused, mentor- ja kogemusklubid, naisettevõtjate klubi ja muud võrgustiku tegevused; ettevõtete tunnustamine, jne;

9. Toetusmeetmete ja tegevuste ellu viimisel lähtuda ettevõtete tootlikkuse tõstmise eesmärgist;
10. Ettevõtete kolmikpöörde soodustamine ja nende teemadele tähelepanu juhtimine, teavitus- ja koolitustegevused;
11. Alternatiivenergiale ülemineku toetamine (tuul, päike). Alternatiivenergia mainekujundus, riigi poliitikatesse sisendi andmine;
12. Kohalike ettevõtjate vajaduste seire- ja tagasiside mehhanismide arendamine ning ettevõtjate omavahelise koostöö arendamine;
13. KOV ettevõtluse arendamise maakondliku mudeli väljaarendamine;
14. Ettevõtlus- ja tööstusalade arenguks eelduste loomine (planeeringud) ja taristu (juurdepääsuteed, elektrivarustus, tänavavalgustus, sidevõrk, ühisveevärk ja -kanalisatsioon) välja arendamine;
15. Kasutusest väljas olevate hoonete ja tootmisalade ajutise kasutuselevõtu lahenduste välja töötamine – sh kinnisvaraomanike ja potentsiaalsete kasutajate vahendamine;
16. Ettevõtluse ning investeerimisvõimaluste alase info kogumine ja levitamine koostöös MARO ja EAS-iga;
17. Kaugtöökontorite rajamine ja töö korraldamine seltsimajades, rahvaraamatukogudes ja endistes vallamajades (sh lairibaühenduse loomine; renditoetuste võimaldamine kasutajatele; ajaliselt paindlike kasutusvõimaluste loomine);
18. Väikeettevõtjatele toodangu turustamiseks kohalike müügikohtade loomine – linna-, aleviku- ja külaturgude taristu välja ehitamine ning väiketootjatele jõukohaste hindadega rentimine;
19. Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusalase õppe korraldamine koostöös JAEK-iga;
20. KOV teenuste arendamine töörändes osalevate uusimmigrantide ja nende perede lõimimiseks - sh hariduse tugiteenused, sotsiaalnõustamine.

Ettepanekud riiklike poliitikameetmete jätkamiseks ja muutmiseks

1. Suurendada tööseadusandluse paindlikkust sellisena, et: (a) tagatud oleks sotsiaalne kaitse (sh tervisekindlustus) erinevate lepinguliste töösuhete (sh käsundus- ja töövõtulepingud) korral; (b) töötingimuste eest vastutus kodus töötamise korral määratakse lepingupartnerite kokkuleppel; (c) pangad oleksid motiveeritud ettevõtluskontode avamiseks; (d) kaugtöö mõtestamine ning töötaja ja tööandja õiguste-kohustuste määratlemine;
2. Kiirendada riigi funktsioonide täitmiseks mittevajalike, kuid piirkonna arenguks oluliste riigimaade ja riigivara tasuta võõrandamist kohaliku omavalitsuse üksustele;
3. Muuta munitsipaliseeritava riigimaa kasutusotstarbe muutmine paindlikumaks, sh määrata funktsioonid lähtudes KOV arengukavast;
4. Välja arendada riiklike ettevõtlusmeetmete (sh starditoetus, tööstusalade rajamise ja kaasajastamise investeeringutoetused) piirkondlike erisuste meetodika, mis tagaks toetuste ja teenuste võrdväärse kättesaadavuse nn turutõrkega maakondades (nt starditoetuse andmisel ei tohiks palga- ja käibenõue olla kogu riigis ühesugune);

5. Jätkata Ettevõtlik Kool programmi toetamist ja tagada Eesti koolide õpetajatele tasuta koolitused Ettevõtlik Kool standardi saamiseks ning rakendamiseks kuni programmi eesmärgi saavutamiseni;
6. Luua toetusmeede kaugtöökeskuste väljaarendamiseks rahvaraamatukogudes, seltsimajades, endistes vallamajades;
7. Jätkata riigi toetusprogrammide taotluste ja aruandluse bürokraatia vähendamist;
8. Viia läbi konsultatsioonid maapiirkondade ja väikelinnade ettevõtjatega tööjõuprobleemi lahendamiseks (sisserändepoliitika kohaspetsiifiline paindlikkus; võõrtööjõu lõimimise toetusmeetmed; tööloaga võõrtööliste maksude osaline suunamine KOV eelarvesse);
9. Määratleda ettevõtluse arendamine kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses (KOKS) KOV ülesandena (soovitavalt KOV kohustusliku koostöö ülesandena) ning tagada ülesande täitmiseks vastavalt KOV arengukavale piisav tulubaas;
10. Luua toetusmeede maapiirkondade töörande transpordikulude riiklikuks kompenseerimiseks ilma tööle sõidu kauguse kilomeetrite piiranguteta;
11. Tagada riigis tasakaalustatud Ettevõtluse Arendamise SA rahvusvaheline turundustegevus; pakkuda maakondade kohaturunduse teostamiseks platvorme (veebilehed, välireklaami kohad terminalides, välismessidel väljapanekuid, ajakirjanike vastuvõtud, tootetutvustusreisid reisikorraldajatele);
12. Soodustada asjakohase Haridus- ja Teadusministeeriumi määruse tingimustega ettevõtluse, loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia huvihariduse ja huvitegevuse võimaluste eelisarendatavat loomist KOV-üksustes;
13. Kiirendada Riigi Kinnisvara AS, Ettevõtluse Arendamise SA, JAEK ja Põltsamaa valla koostööd Põltsamaa ametikooli endise hoonekompleksile kasutusotstarbe leidmisel (äriplaan, valmisolek võõrandamiseks, rahvusvaheline turundus);
14. Arendada edasi tööstusparkide toetusmeetmeid sellisena, et arvesse oleks võetud piirkondlike arengueelduste erisused.

Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus

Strateegilised eesmärgid, mõõdikud ja sihtväärtused aastaks 2026

SE 3.1. Kõrge osalus tööturul

Mõõdikud:

- Tööjõus osalemise määr (2021: 64,8%; 2026: 68%);

SE 3.2. Aktiivsed kogukonnad

Mõõdikud:

- Kogukonnakogude ja/või asulavanematega asulate osakaal (2026: vähemalt 80% maakonna elanikest elab piirkondades, kus on moodustatud kogukonnakogu ja/või valitud asulavanem);
- KOV ning asula- ja kogukonnakogude (MTÜ, SA) vaheliste teenuste osutamise halduslepingute arv (kasvav);

- Kodanike -või vabaühenduste algatatud ja läbiviidud sündmuste arv (kasvav).

SE 3.3. Arenenud kodanikuühiskond

Mõõdikud:

- Majanduslikult toimetulevate ja tegutsemisvõimekate kodanikuühenduste arv;
- Valdade noorte ja eakate esindusorganisatsioonide arv (2022: 2; 2026: 6);
- KOV juhtimisse elanike kaasamiseks korraldatavate tegevuste arv omavalitsustes (kasvav).

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. JAEK mittetulundusühingute nõustamis- ja koolitusteenuste arendamine – juriidilise asjaajamise võimekuse ja oskuste koolitused; muud arendustegevused vastavalt vabaühenduste hetkevajadusele nende tegutsemisvõimekuse tõstmiseks;
2. JAEK kodanikuühiskonna edendamise tegevused - kodanikuks olemise ja kodanikuühiskonna rollide teadvustamise koolitused; õppereisid heade näidete juurde;
3. Sotsiaalse ettevõtluse arendamine JAEK ja Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku partnerluses – sotsiaalteenuste osutamiseks, sotsiaalselt nõrgemate elanike kaasamine teenuste osutamisse;
4. Jõgevamaa Koostöökoja kogukondadele suunatud meetmete elluviimine;
5. Maakondliku külaliikumise edendamine Jõgevamaa Kodukant tegevuse raames, sh Jõgevamaa Kodukant esindajate kaasamine maakonna arenduskoja ja valdkondlike nõukodade tegevusse;
6. Kogukonnakogude ja asumiseltside loomise ning asulavanemate valimiseks tingimuste loomine, vajadusel kohalike kogukondade aktiveerimine;
7. Asulavanemate, kogukonnakogude ja asumiseltside tegevuse toetusmeetme kehtestamine – töö tasustamine ning kulude kompenseerimine;
8. KOV teenuste delegeerimine ja koostöö korraldamine erinevates õiguslikes vormides tegutsevatele kogukondlikele ühendustele;
9. Kohalike kaasava eelarve protsesside lihtsustamine – nt ettepanekute tegemise lihtsustamine sellisena, et I etapis ei peaks tegelema tegevuste eelarvestamisega; põhirõhk peaks olema ideede genereerimisel ja edasi arendamisel kaasava eelarve protsessis;
10. Kohalike kaasamise meetodite mitmekesistamine;
11. Kodulooliste tegevuste algatamine;
12. Kogukondlike teenuste algatamine KOV ja külaseltside koostöös;
13. Elanike kaasamine valla juhtimise ja investeeringute planeerimise protsessi spordi, kultuuri, rahvakultuuri harrastajate, huviringide, külaseltside, eakate akadeemia, päevakeskuste, raamatukogude, koolide kaudu.

Ettepanekud riiklike poliitikameetmete jätkamiseks ja muutmiseks

1. Kehtestada piirkondlikud maksusoodustused sotsiaalmaksu määra osas ning laiendada töökohtade loomise programmi Jõgevamaale (sh tööturult eemal olevate elanike hõlmamiseks);
2. Vähendada MTÜ-de tegevuse halduskoormust taotluste ja aruandluse esitamisel – kehtestada seaduste tasandil erisused väikeprojektide lihtsustatud menetlemiseks;
3. Kehtestada regionaalsed maksusoodustused annetamisel ja erisused sotsiaalset aktiivsust ja toimetulekut tagavate toetuste jagamisel;
4. Täiendada KOKS-i selliselt, et tagatud oleks kogukondlike huvide arvestamine – sh määrata kogukonnakogude rahastamise ülesande sisaldumine KOV põhimääruses;
5. MARO või KOV saaks mittetulundusühingutele pakkuda juristi, hangete nõustamise, raamatupidaja ja finantsnõustaja teenuseid.

Elukoha ja eluaseme väärtus

Strateegilised eesmärgid, mõõdikud ja sihtväärtused aastaks 2026

SE 4.1. Eluaseme väärtuse kasv

Mõõdikud:

- Eluhoonetega hoonestatud kinnisasja notariaalselt tõestatud ostu-müügitehingu keskmine väärtus võrdluses Järva ja Tartu maakondadega (2022: võrdluses Järvamaaga 77%, võrdluses Tartumaaga 26%; 2026: võrdluses Järvamaaga 90%, võrdluses Tartumaaga 35%);
- Korteriomandina müüdud eluruumide notariaalselt tõestatud ostu-müügitehingu keskmine väärtus võrdluses Järva ja Tartu maakondadega (2022: võrdluses Järvamaaga 76%, võrdluses Tartumaaga 19%; 2026: võrdluses Järvamaaga 90%, võrdluses Tartumaaga 25%);
- Korterite m² keskmine müügihind võrdluses Järva ja Tartu maakondadega³ (2022: võrdluses Järvamaaga 71%, võrdluses Tartumaaga 22%; 2026: võrdluses Järvamaaga 90%, võrdluses Tartumaaga 30%);
- Tühjade hoonete ja rajatiste (kolemajade) likvideerimiseks või kasutusele võtmiseks rakendatud meetmete arv.

SE 4.2. Elanike rahulolu oma elukohaga on kõrge

Mõõdikud:

- Elanike rahulolu ja aktiivsus⁴ (2021: 2,33; 2026: 3,5);

³ kv.ee kuulutuste statistika andmed, võimalusel asendada terviklikuma müügihinna infoga.

⁴ Tugineb Minuomavalitsus.fin.ee andmetele, kolme omavalitsuse aritmeetiline keskmine.

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Maakonna kui maamajandusliku ja looduskauni piirkonna arendamise mudeli välja töötamine ja ellu viimine Jõgevamaal;
2. Maakondliku projekti algatamine väikelinnade ja maa-asulate korterelamute hoonete ja õuealade säästlikuks renoveerimiseks (sh tüüplahendused õuealade tänavaruumi ja haljastuse kujundamiseks, juhendid õuealade heakorrastamiseks);
3. Maakondlike tunnustusürituste korraldamine – nt „Jõgevamaa Kaunis Kodu“, „Jõgevamaa heakorrastatud küla, alevik, linn ja/või asum“;
4. Maakonna kui elukoha turundamine, piirkondlik kohaturundus;
5. Elanike keskkonna- ja ruumiteadlikkuse kasvule suunatud teavitustegevus - konkursid, edulugude tutvustus, koduloo uurimise edendamine, õppereisid;
6. Munitsipaaluruumide ehitus riikliku programmi raames;
7. Avaliku ja erasektori koostöömudeli loomine elamuarenduse edendamiseks - KOV ja ettevõtete kaasfinantseerimisel uute korterelamute ehitamine või asulakeskuste miljööväärtuslike majade rekonstrueerimine;
8. Kaasfinantseerimise ja lisatagatiste (lisaks riiklikule tagatisele) andmine noore pere „kodulaenu“ saamiseks;
9. Noortele suunatud piirkonda elama asumise stipendiumite asutamine (sh koos kohustusega elada mingi periood toetust andnud KOV-üksuses);
10. Tühjade hoonete ja rajatiste likvideerimine – munitsipaalomandis lagunenud hoonete lammutamine; kasutusest väljas hoonetele ajutiste kasutusvõimaluste leidmine; eraomanike survestamine hoonete kasutuselevõtuks või lammutamiseks, vajadusel sundvõõrandamiseks vahendite leidmine;
11. Linnades ja alevikes korteriühistute toetamine avaliku linnaruumi korrastajatena/haldajatena;
12. Linnakeskuste arendamine ideekonkursside kavandite põhjal - Põltsamaal - jõgi, keskväljak, promenaad; Mustvees – linnakeskus, järve- ja jõepromenaad; Jõgeval – keskväljak, raudteeäär ning Jõgeva linna ja alevikku ühendava Pedja jõe kaldapromenaadi välja ehitamine;
13. Alevike ja suuremate külakeskuste kordategemine - asularuumi disaini arendamine ja ühtlustamine; asutuste, kaupluste, söögikohtade atraktiivsem kujundus, eneseomase sümboldisaini elementide kasutus (nt Adavere asularuumis tuuliku sümboolika);
14. Miljööväärtuspiirkondade määratlemine, ehitustingimuste täpsustamine ja toetusmeetmete loomine.

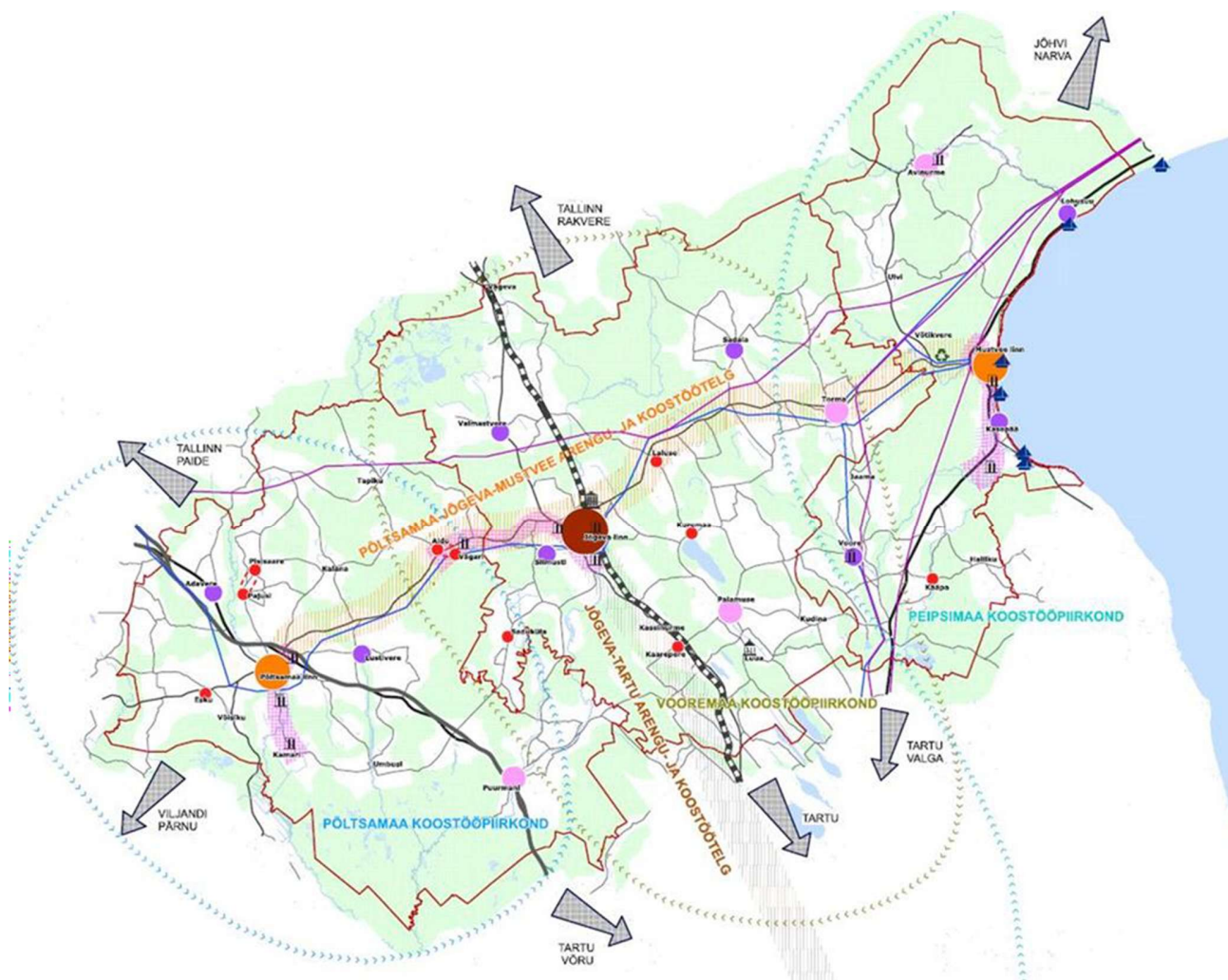
Ettepanekud riiklike poliitikameetmete jätkamiseks ja muutmiseks

1. Laiendada Hea Avalik Ruum programmi põhimõtete rakendamist alevikesse ja suurematesse küladesse – toetada asularuumi uuendamise üleriigiliste uuringute läbiviimist ja tüüplahenduste välja töötamist, tagada riiklik kaasfinantseerimine asulakeskuste heakorrastamiseks;
2. Leevendada looduskaitselisi piiranguid Vooremaal ja Peipsi rannikul elamualade rajamiseks;
3. Luua korterelamute õuealade korrastamise toetusmeede;
4. Luua kodulaenu riikliku käenduse meede, mis oleks kättesaadav üksnes kinnisvara turutõrkega maakondades;

PROJEKT

5. Arvestada tulumaksusüsteemis elanike mobiilse eluviisiga – luua elanikele võimalus määrata kaks elamiskohta, mille vahel jagatakse tulumaks;
6. Laiendada lammutustoetuse sihtrühma – lisaks kohalikele omavalitsustele toetuse eraldamine ka eraomanikele.
7. Maale elama toetusprogrammi loomine.

4.4 Arengustrateegia ruumiline üldlahendus

TINGMÄRGID

5 Lisa 1: Valdkondlik arendustegevus

5.1 Haridus ja noorsootöö

Seos maakonna strateegiliste võtmeteemadega

Haridus on üheks peamiseks arenguteguriks nii iga üksikisiku kui ka erinevate territoriaalsete kogukondade – sealhulgas ka Jõgevamaa - jaoks. Hariduses toimuvad arengud mõjutavad otseselt ka edu võimalusi maakonna arengustrateegia prioriteetsetes valdkondades. Üksnes haritud ja oskuslikele inimestele tuginedes on võimalik jätkusuutlikult tõsta tootlikkust maakonna ettevõtetes. Konkreetsemaid arengueeldusi ettevõtluse arenguks loovad tugev ettevõtlusõpe üldharidus- ja kutsekoolides, huvihariduse ja huvitegevuse võimalused tehnilistel erialadel, täiend- ja ümberõppe kättesaadavus maakonna elanikele. Samavõrra oluline on koolide (samuti huvikoolide ja noortekeskuste) panus noorte kasvatamiseks kodukohta väärtustavateks ja sotsiaalselt aktiivseteks kodanikeks, kes soovivad panustada maakonna arengusse. Aktiivsete gümnaasiumiealiste noorte kohalolu või selle puudumine kujundab piirkonna ühiskondliku elu iseloomu ja kuvandit.

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Maakondlik koostöö hariduse valdkonna ülesannete täitmise tõhusama ja tulemuslikuma teenuste mudeli välja arendamiseks, sh erivajadustega laste kooli mudel, tugispetsialistide motivatsioonipaketi loomine, JAEK ülesannete täpsustamine jne.
2. Maakondlik koostöö õppetöö korraldamisel - õppesuundade koordineeritud välja arendamine maakonna gümnaasiumite koostöös; õppesuundadele vastavate koolitus ja praktikavõimaluste loomine koostöös maakonna ettevõtetega; üldharidus- ja kutsekoolides ettevõtlusõppe kursuste õpetamine; pärimuskultuuri ja kodanikuks olemise kultuuri tähtsustamine õppetöös; spetsiifiliste erivajadustega õpilaste õppe korraldamine koostöös Kiigemetsa kooliga (vt. sotsiaalhoolekandeline abi maakondlikke tegevusi);
3. Hariduse maakondliku tunnustussüsteemi hoidmine koostöös KOVidega – õpilaste maakondlike olümpiaadide ja muude võistluste korraldamine; maakonna parima õpetaja konkursi läbiviimine;
4. Koolide, haridusametnike ja Jõgevamaa Ühistranspordikeskuse koostöö ühistranspordi sõiduplaanide ja muude liikuvuslahenduste kavandamisel sellisena, et arvestatakse väikeasulate ja hajaasustuse piirkondades elavate noorte liikumisvajadusega (vt ka liikuvuse maakondlikke tegevussuundi);
5. Noorte aktiveerimine maakondlikus ja regionaalses koostöös - osaluskogude (koolide õpilaskogu, KOV noortevolikogud) tekke initsieerimine, infovahetus, ühisüritused, KOV toetusskeemide tekke algatamine kõigis valdades noorte omaalgatuse toetamiseks; maakonna ülene noorsootöötajate koostöö koordineerimine KOV töötjate initsiatiivil;
6. Koostöös Töötukassaga põhi- või keskhariduseta ja/või erialase ettevalmistuseta täiskasvanute kaardistamine, olukorra analüüs ning koostöös maakonna kutse- ja üldhariduskoolidega ning

- regiooni kõrgkoolidega sihtrühmale üld- ja kutsehariduse võimaluste tagamine;
7. Elukestvaks õppeks mitmekülgsete võimaluste soodustamine;
 8. KOV haridusülesannete analüüsimine koostöövajaduse vaatepunktist – koostöövajaduse olemasolul vastavate ülesannete delegeerimine maakonna tasandil;
 9. Valdade koolivõrkude analüüs ja vajadusel optimeerimine, sh Mustvee ühtse hariduskeskuse välja arendamine; kutseõppe integreerimine gümnaasiumite õppekavadesse; õpilaskodude loomine;
 10. Põltsamaa ja Mustvee vallas gümnaasiumiastmele täiendava rahastamise tagamine kohalikust eelarvest riigigümnaasiumitega konkurentsivõimelise hariduse andmiseks;
 11. Tugispetsialistide (eripedagoogide, sotsiaalpedagoogide, psühholoogide, logopeedide, tugiisikute jt) mitmekülgne kaasamine õppetöö korraldamisse koolides ja lasteaedades;
 12. KOV lasteaedade ja koolihoonete rekonstrueerimine ja renoveerimine – vastavalt vajadusele, KOV arengukavadele ja maakonna kliima- ja energiakavale;
 13. Koostöö kohalike ettevõtete, kutseõppeasutuste, kõrgkoolide ja teadusasutustega;
 14. Noore õpetaja toetusmeetmete rahastamine;
 15. Riskirühmade noorte aktiveerimine erinevate osapoolte koostöös.

Ettepanekud riikliku poliitika kujundamiseks

1. Jätkata KOV kooli- ja lasteaiahoonete kaasajastamisega seotud investeeringute toetamist väikelinnades ja maapiirkondades;
2. Arendada edasi täistsükli gümnaasiumite rahastamismudelit selliselt, et tagatud oleks nende jätkusuutlik areng; kaalutleda ka nt erinevate õppekohtade lubamist riigigümnaasiumi osana, koostööd kutsekoolidega kutse- ja üldkeskhariduse lõimimiseks õppekavades;
3. Ehitada Jõgevamaa Gümnaasiumi juurde õpilaskodu;
4. Jätkata Luua Metsanduskooli hoonete ja rajatiste remonti ja rekonstrueerimist vastavalt Luua Metsanduskooli arengukavale aastateks 2022 -2025;
5. Luua toetusmeede keskustest kaugemal asuvates omavalitsustes tugispetsialistide (eripedagoogide, sotsiaalpedagoogide, psühholoogide, logopeedide, tugiisikute jt) värbamiseks;
6. Jätkata huviharidustoetustega, motiveerida toetuste tingimustes huvitegevuse ja huvihariduse korraldamist loodusteaduste, tehnika ja ettevõtluse valdkondades;
7. Jätkata noorte koostöögruppide meetmega;
8. Kaaluda osade HARNO toetuste vahendite eraldamist MARO-dele.
9. Ühistranspordi rahastusmudeli paindlikumaks muutmine.

5.2 Kultuur, vaba aeg ja sport

Seos maakonna strateegiliste võtmeteemadega

Elanike võimalus osaleda kultuurilises isetegevuses, harrastada spordialasid, käia erinevatel kultuuri- ja spordiüritustel on kohaliku elukeskkonna kvaliteedi oluline osa, mis kujundab elukoha väärtust inimese jaoks. Vaba aja ühine veetmine tugevdab inimeste vahelisi seoseid ning selle läbi osalusvalmidust ühiskondlikus-kogukondlikus elus. Kodukoha ajaloo ja pärimuse tundmaõppimisel, kultuuri- ja spordisündmustes osalemise kaudu luuakse noortes tugev side maakonnaga. Maakonnas korraldatavad kultuuri- ja spordiüritused, siinsed kultuurimälestised (nt Põltsamaa loss, pühakojad) ja mäluasutused (nt Palamuse muuseum, Peipsimaa muuseum) vormivad elanike identiteeti ning nende külastamine turistide poolt kujundab maakonna mainet. Tehtavad investeeringud kultuuri- ja sportimisvõimaluste parandamiseks toetavad paljudel juhtudel ka maakonna turismi- ja puhkemajanduse ettevõtete tootlikkust, luues täiendavaid võimalusi turismitoodete väljaarendamiseks.

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Maakonna kultuuri koordineerimis- ja koostöömodeli väljatöötamine JAEKi poolt koostöös KOVidega, sh ülesannete fikseerimine koostöölepingus;
2. Maakondliku spordiliidu rolli mõtestamine koostöös KOV-ide ja spordiklubidega - spordiliit kui: (a) saavutusspordi järelkasvu ettevalmistamise tingimuste looja; (b) liikumisharrastuse ja rahvaspordi arendaja; (c) kohalike omavalitsuste, spordiklubide, spordiürituste korraldajate ja vabatahtlike koostöö koordineerija ja võimestaja; (d) treenerite jätkusuutlikkuse tagamiseks arendavate tegevuste elluviija (nt koolitused, noorte treenerite mentorlus); e) maakonna noorte ja täiskasvanute meistri- ja karikavõistluste korraldamine kõigil piisava osalejaskonnaga spordialadel;
3. Elanike liikumis- ja spordialaste hoiakute, teadmiste ja oskuste arendamine, (keha)kultuuri ning positiivsete väärtushinnangute kujundamine; tervisespordi ja liikumisharrastuste arendustegevused; propageerimine läbi ürituste jne;
4. Juhendajate (sh vabatahtlike) maakondliku koostöövõrgustiku arendamine, et tagada kodulähedasi juhendatud osalusvõimalusi kultuuri ja spordiringides;
5. Omavalitsuste/maakonna üleste treenerite palkamine koostöös valdade spordijuhtide ja JSL Kaljuga;
6. Kokkulepitud ja koordineeritud maakondlike kultuuri-, tervisedenduse ja spordiinimeste tunnustusürituste korraldamine;
7. Vaba aja veetmisega seotud liikumisvajadustega arvestamine maakonna transpordikorralduses (sh Jõgevamaa Ühistranspordikeskuse poolt inimeste liikumisvajadustega arvestades);
8. Kultuuri- ja spordiobjektide atraktiivsuse suurendamine erinevate innovaatiliste lahendustega; sh ligipääsetavuse ja mugava kasutamise tagamine kõigile kasutajagruppidele;
9. Kultuuri- ja rahvamajade hoonete kaasajastamine ja renoveerimine energiatõhusaks;
10. Lauluväljakute ja välilavade rajamine ja renoveerimine. Spordihoonete ja rajatiste ehitamine ja rekonstrueerimine;

11. Avalike lähiliikumispaijade ja terviseradade rajamine ja arendamine – väljõusaalid, pallimängude-, spordiväljakud, jooksurajad; (kunstlume) suusarajad, uisuväljakud, *skate*-pargid; hooldustehnika uuendamine; valgustuse edasiarendamine; kunstlume tootmise võimekuse arendamine;
12. Spordi valdkonnas huvihariduse arendamine;
13. Olemasolevate hoonete ja rajatiste riskasutuse juurutamine – koolihoonete kasutamine koolivälisel ajal; seltsiruumide 24/7 avatus kokkuleppel;
14. Rahvaraamatukogude arendamine 21. sajandi raamatukogudeks;
15. Kultuurimälestiste ja miljööväärtuslike objektide säilitamine, restaureerimine ja neile kasutusvõimaluste loomine;
16. Kalmistute kaardistamine ja kalmistuprogrammi arendamine;
17. Spordiklubide, kultuuri- ja külaseltsidele toetuste suurendamine.

Ettepanekud riikliku poliitika kujundamiseks

1. Luua toetusmeede rahva- ja seltsimajade kujundamisel multifunktsionaalseteks teenuskeskusteks;
2. Luua toetusmeede kultuuri- ja rahvamajade seadmepargi uuendamiseks;
3. Taasluua toetusmeede suuremate kultuuri- ja spordiürituste korraldamiseks vajaliku taristu väljaehitamiseks ja arendamiseks/renoveerimiseks maakonnas;
4. Treenerite palgatoetuse skeemi arendamine sellisena, et klubid oleksid motiveeritud tööle võtma ka noori arenevaid treenereid (kellel puudub V tase); (Jõgeva vallas olemas)
5. Rahvakultuuri kollektiivide ja spordiringide juhendajate motivatsioonisüsteemide arendamine.
6. Kehtestada maksusoodustused kultuuri- ja spordi sponsorlusele, sh sportlaste sponsorlus;
7. Kaaluda maakondlikele arendusorganisatsioonidele eraldatavate kultuuritoetuste ja tervisedenduse toetuste osa suurendamist, kes jagaksid ressursid maakondlikest ja kohalikest prioriteetidest lähtudes;
8. Tagada vajadustele vastav rahastus välja töötatavale maakonna tervisespordikeskuste arendamise programmile.

5.3 Sotsiaalhoolekandeline abi, tervishoid ja turvalisus

Seos maakonna strateegiliste võtmeteemadega

Sotsiaalhoolekandelise abi ja tervishoiuteenuste osutamise oluliseks eesmärgiks on elanike osalus- ja tegevusvõime taastamine ja säilitamine, seda nii seoses tööturuga, aga ka laiemalt ühiskonda ja kogukonna arengusse panustamiseks. Tervena elatud aastad toetavad elanike iseseisvat toimetulekut ning panust ühiskonnaellu. Korrakaitse, päästevõimekus ja nendega kaasnev turvatunne on oluliseks elukeskkonna kvaliteedi osaks.

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Sotsiaalvaldkonna, tervisedenduse, turvalisuse ennetustöö kompetentsi väljaarendamine MARO

- meeskonnas;
2. Kohaliku tervisedendusliku tegevuse tugevdamine ja tervisedendusliku võrgustiku tugevdamine, sh üleriigiliste tervist edendavate võrgustikega liitumine (töökohad, omavalitsused);
 3. Sotsiaalhoolekande maakondliku koostöö jätkamine;
 4. Rajaleidja keskuse (ja tema järgse maakondliku kompetentsikeskuse) koostöö KOV sotsiaal-, haridus- ja noorsootöötajatega mitteõppivate ja –töötavate noorte (NEET) aktiveerimiseks (koostöös Töötukassaga);
 5. Sotsiaaltransporditeenuse arendamine koostöös Jõgevamaa Ühistranspordikeskusega ja lõimimine korraldatud ühistranspordi mudeliga (sarnaselt nõude- ja tellimussõitudega hõreasustusega aladel);
 6. Maakonna turvalisuse ja tervise nõukogu töö eesmärgistamine;
 7. Kriisikommunikatsiooni arendamine;
 8. Vabatahtlike kaasamine turvalisuse edendamisse;
 9. Kohalike omavalitsuste poolt loodud ja/või nende osalusega sotsiaalhoolekandeesutuste (hooldekodude, sotsiaalmajade, päevakeskuste jne) rekonstrueerimine ja vajadusel laiendamine ning arendamine;
 10. Mitmefunktsiooniliste teenuskeskuste väljaarendamine koos kõikide teenustega;
 11. Kaasaegsete sotsiaal- ja munitsipaalaluruumide renoveerimine ja ehitamine – sh ligipääsetavus liikumispuudega isikutele;
 12. Sotsiaalteenuste arendamine kohalikes omavalitsustes;
 13. Kohalike eakate nõukogude, kes oleks heaks koostööpartneriks vallavolikogule ja –valitsusele, moodustamine;
 14. Eriarstiabi teenuste arendamine ja teenuse osutamiseks vajaliku taristu uuendamine;
 15. Hooldusravi teenusemahtude suurendamine;
 16. Ligipääsetavuse tagamine avalikele asutustele ja ühistransporditeenusele;
 17. Vabatahtlike päästjate hoonetesse investeerimine ja tehniliste vahendite soetamise toetamine.

Ettepanekud riikliku poliitika kujundamiseks

1. Säilitada Jõgeva Haiglas eriarstiabi teenuste nomenklatuur ning suurendada hooldusravikohtade arvu;
2. Rekonstrueerida Jõgeva Haigla hoone;
3. Tagada kohustuslike esmatasandi põhiteenuste riiklik finantseerimine esmatasandi tervisekeskustes;
4. Langetada Tervisekassa hangetel osalemiseks tervisekeskuste juures eriarstiabi teenuse osutamiseks meedikute koormuse määra 0,2-le, et tagada eriarstiabi kättesaadavus ka maapiirkonnas;
5. Tõhustada või luua meetmed maapiirkonda meedikute ja nõustamisspetsialistide tööle asumiseks;
6. Luua sotsiaal- ja munitsipaalaluruumide ehitamise ja renoveerimise toetusmeede;
7. Sotsiaalkeskuste välja arendamise investeeringutoetused energiatõhususe meetme raames; muuta energiatõhusate hooldekodude meetme tingimusi selliselt, et nende kasutus oleks ehitushindade kallinemise valguses majanduslikult võimalik;
8. Tagada õiguslike regulatsioonidega sotsiaalsed garantiid osakoormusega käsunduslepinguga töötavatele tugiisikutele ja isiklikele abistajatele;

9. Rajaleidja teenuste jätkusuutlikkuse tagamiseks maakondliku kompetentsikeskuse loomine maakonda, riigi ja valdade koostöös - sh praeguste Rajaleidja keskuse teenuste ringi laiendamine (täiskasvanute nõustamine, lastepsühhiaater, erinevad teraapia vormid, kogemusnõustamine, vanemlusprogrammid, koolikõlblikkuse hindamine; HEV õppe korraldamise tugi koolidele ja spetsialistidele;
10. Säilitada maakonnas HEV õpilasi õpetav Kiigemetsa Kool riigikoolina või tagada KOV-üksustele piisav rahastus vähemalt ühe HEV kooli ülalpidamiseks maakonnas.

5.4 Liikuvus: teedevõrk ja ühistransport

Seos maakonna strateegiliste võtmeteemadega

Elanike liikumisvõimalused on üheks ettevõtluse tootlikkuse kasvu eelduseks ning elukoha väärtuse tõstjaks. Ühelt poolt tagavad head liikumisvõimalused laiemat tööjõuareali iga konkreetse ettevõtte jaoks, teiselt poolt aga survestab see ettevõtteid tasuma oma töötajatele kõrgemat palka, kuivõrd head ühendused suuremate keskustega (nt Tartu ja selle lähiümbrusega) pakuvad maakonna elanikele laiemaid valikuvõimalusi töökohtade osas. Toimivad transpordiühendused ja hea juurdepääsetavus kiiretele ühendustele vähendavad tootmisettevõtete logistikakulusid kaupade veol.

Teed ja eriti linnatänavad on oluline asulamiljöö osa, millest sõltub elukoha väärtus. Kergliiklusteede võrgustik pakub turvalisi, keskkonnasäästlikke ja paindlikke võimalusi asulate ja nende tagamaade ühendamiseks. Transporditaristu kvaliteet tervikuna on oluliseks elukeskkonna turvalisuse teguriks. Ühistranspordi peatuste ja terminalide olukord pakub esmase kuvandi asulast selle külastajatele. Esialgsed tõendid osundavad ka sellele, et kohalik ja maakondlik tasuta ühistransport võib soodustada elanikkonna suuremat osalust ühiskondlikus elus – tööturul, kultuuri- ja spordielus, kogukondlikus seltsielus, teenuste tarbimises.

Arendamist vajab nõudepõhine transport, kuna ressursside otstarbekas kasutamine ei võimalda kõikide soovidele vastavat ühistranspordivõrku käimas hoida. Seetõttu tuleb arendada inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks töötada välja töötav ja vajadustele vastav nõudepõhine ühistransport.

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Ühistranspordi planeerimisel erinevate sihtgruppide esindajate kaasamine (kohalike omavalitsuste spetsialistid, Töötukassa, tööandjad, haridussüsteem, huviringide pakkujad, teenindavad ametid, kogukonnad);
2. Maakondade ülene koostöö ühistranspordi teemal;
3. Maakonna ühistranspordi liinivõrgu optimeerimine Jõgevamaa Ühistranspordikeskuse (JÜTK) eestvedamisel järgmiste põhimõtete alusel: a) lähiliinid, mis ühendavad vallakeskusi nende lähitagamaa ja endiste vallakeskustega; b) vallakeskuste vahelised kiiremad liinid; c) paindlikud lahendused hajaasustuses – doteeritud sõidujagamine; külataksode süsteemi arendamine dispetšeriga Jõgeval; logistiline tarkvaralahendus; nõudevedu; e) õpilasveo ja sotsiaaltranspordi

- lõimimine ühtsesse liinivõrku; d) maakondliku liinivõrgu (sh nõudeveo) sõiduplaanide ühildamine rongiliikluse ja linnadevaheliste bussiliinidega; e) nutikate keskkonnasäästlike lahenduste (tõukerattad, elektriauto, jalgratas, roller) kasutamine süsteemi osana;
4. Maakondlike liikuvusuuringute ja ühistranspordi optimeerimise analüüside läbi viimine;
 5. Veetranspordi arendamine ja ligipääsude tagamine Peipsi järvele ning teistele veekogudele, sh randumiskohtade arendamine (kaid, slipid jne);
 6. Valla teede tolmuva katte alla viimine;
 7. Kohalike kergliiklusteede võrgustike välja ehitamine;
 8. Turvaliste jalgrattaparklate süsteemi väljaarendamine - kaameraga ja katusega jalgrattaparklad transpordipeatustes ja haridusasutuste juures, lihtsamad lahendused muude teenuseid osutavate asutuste juures, asulakeskustes ja elamualadel;
 9. Bussipeatuste ja ristmike valgustamine (võimalusel taastuenergia baasil);
 10. Uute tööstusalade puhul liikuvustaristu välja arendamine, sh sõidu- ja kergliiklusteed;
 11. Teed koos kergliiklusteedega kaupade transpordiks, aga ka inimeste tööle saamiseks.

Ettepanekud riikliku poliitika kujundamiseks

1. Jätkata riigimaanteeade mustkatte alla viimist vastavalt riigi teehoiukavale ja maakonnaplaneeringule;
2. Uuendada riigi teehoiukava lähtudes maakonnaplaneeringutes määratletud prioriteetidest, rekonstrueerida ja remontida riigimaanteid vastavalt uuendatud riigi teehoiukavale;
3. Oluliselt suurendada riigipoolset rahastust kohalikele omavalitsustele kohalike teede korrashoiuks ja rajamiseks (tööstusalade taristu, elamualade elukeskkonna väärtuse tõstmine, tolmuva kate ehitamine);
4. Rekonstrueerida Tapa-Tartu raudtee kahe rööpapaariga raudteeks ning ehitada selleks välja maakonnaplaneeringus kirjeldatud kahetasandilised ristmikud ja kogujateed;
5. Jätkata kohalike kergliiklusteede ehituse kaasfinantseerimise toetusmeetmega;
6. Jätkata liiklusohutuse programmiga maakonna riigiteedel asuvate ristmike ja bussipeatuste ümberehitamiseks.
7. Kavandada maanteede, mille kõrval ei ehitata välja kergliiklusteid, rekonstrueerimisel autode sõidurajast paremal jalakäijate ja ratturite turvaliseks liikumiseks piisavalt lai liikumisriba;
8. Muuta linnadevaheliste liinilubade väljastamise tingimusi selliselt, et kokku lepitud peatused vastaksid kohalikele vajadustele ning maakondliku liiniveo korraldajal oleks võimalik nendega oma sõiduplaani kujundamisel arvestada;
9. Muuta (leevendada) maakondlike avalike liinivedude doteerimistingimusi selliselt, et ühistranspordikeskustel oleks võimalik ja motiveeriv rakendada kohalikest vajadustest lähtuvaid paindlikke liikuvus- ja klientide tasustamise lahendusi – nt hajaasustusega piirkondades sõidujagamisteenuse doteerimine, põhjendatud liikumisvajadusega elanikele transporditoetusi määrares, külaseltsidele anda võimalus määrata osa kulude kasutamist; Tasulise ühistranspordi taaskoostamine piletutulu suunamine kohaliku transpordi arendamiseks.
10. Muuta kehtetuks transpordikulude maksustamine erisoodustumaksuga;
11. Luua tingimused rahvusvahelise rongiühenduse loomiseks Jõgevalt Riiga;

12. Suurendada Tartu lennujaama regulaarlendude sihtkohtade arvu;
13. Puhu risti transporditerminali välja arendamine JÜTK, Transpordiameti ja eraettevõtjate koostöös – autode ja jalgrataste parkla, turvaline bussipeatus.

5.5 Kommunaalteenused, energeetika ja tehniline taristu

Seos maakonna strateegiliste võtmeteemadega

Kaasaegne tehniline taristu on ettevõtete tootlikkuse kasvu eelduseks. Tootmisettevõtete areng nõuab varustatust piisava võimsuse ja konkurentsivõimelise hinnaga energiaressurssidega. Andmeside kiirus on kriitiliseks teguriks IT-majanduse arengus ning e-teenuste (sh suhtlus riigiga) laienedes vajalik iga ettevõtte sujuvaks toimimiseks.

Tehnilisel taristul tuginevate kommunaalteenuste kvaliteet – soojuslahenduste energiasäästlikkus, kvaliteetne joogivesi, toimiv jäätmevedu, kodused andmesideühendused – mõjutab olulisel määral eluaseme väärtust. Elukoha looduskeskkonna kvaliteedi tagamiseks tuleb saavutada veemajanduse keskkonnasäästlikkus – ÜVK süsteemide välja arendatus piisava kontsentratsiooniga reostuskoormusega tiheasustusaladel ning keskkonnasäästlike kohtkäitluslahenduste kasutus hajutatud koormuse korral. Jäätmemajanduse toimimise üheks vahetuks kohaliku elukeskkonda parandavaks eesmärgiks on isetekelise loodusreostuse vältimine.

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Maakonnaülene koostöö tehnilise taristu arendamisel. Arendada koostööd Tartu regiooni Energiaagentuuriga ja teiste valdkondlike kompetentsikeskustega, sealhulgas maakonna elanike teadlikkuse tõstmise eesmärgil energiasäästu saavutamiseks jne.
2. Ringmajanduse teadlikkuse ja kompetentside arendamine, sealhulgas ettevõtete koostöö edendamine (nt teemal, kuidas reoveesete tagasi loodusesse saada - kasutada näiteks haljastuses, tee-ehituses);
3. Jäätmemajanduse arendamine ringmajanduse põhimõtete alusel – liigiti kogumise osakaalu suurendamine; hankelepungutes jäätmete ringlusesse võtmise nõuete tõstmine; avalikel üritustel joogivee- ja korduskasutuslahendused, toiduraiskamise vähendamine; piirkondlike jäätmejaamade taaskasutusvõimekuse suurendamine;
4. Torma prügila ümberkujundamine jäätmete ümbertöötlemise keskuseks;
5. Kiire interneti võimaluste loomine maapiirkondadesse – kaugtöö tegemise võimekuse tagamiseks aga ka nutika, innovaatilise tehnoloogia kasutusele võtuks;
6. Taastuenergia – mainekujundus, poliitiline lobitöö, tehniline valmisolek;
7. Elamumajanduse arendamine kui eeldus töökohtade loomiseks;
8. Vee kättesaadavus tootmiseks hajaasustuses. Hajaasustuse programmi kaasfinantseerimise tagamine;

9. Olemasolevate või perspektiivsete tööstusalade puhul tehnilise taristu (valgustus, vesi ja kanalisatsioon, elekter, side) väljaarendamine;
10. Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ja rajamine, sh sademevee lahendused;
11. Üldine veevarustuskindluse tõstmine – reservpuhastite väljaehitamine ja piirkondlike kasutuskokkulepete sõlmimine;
12. Üldhuviteenuste (st gaasi-, elektri-, soojusenergia-, vee- ja kanalisatsiooni-, jäätmekäitlus-, ühistranspordi-, posti- ja sideteenuste) toimepidevuse tagamine;
13. Munitsipaalhoonete ja tänavavalgustuse rekonstrueerimine energiasäästlikuks;
14. Soojamajanduse kaasajastamine (katlamajad, trassid);
15. Jõgede, järvede ja tehisveekogude puhastamine ja paisude korrastamine;
16. Kriisilukordade lahendusteks valmiduse tõstmine (evakuatsioonidega seonduv, elektri- ja sidesüsteemide väljaehitamine ja arendamine, (mobiilsete)generaatorite tagamine erinevates piirkondades evakuatsiooni hoonetes sh elektrisüsteemide väljaehitamine generaatorite ühendamiseks jne).

Ettepanekud riikliku poliitika kujundamiseks

1. Toetada taristu väljaarendamist, renoveerimist ja arendamist asulates (ÜVK, kergliiklusteed, transiidteed, sillad jne);
2. Tagada kõigi ohtlike jäätmete tasuta ja regulaarne kogumine (sh eterniidi ehitusjätmed);
3. Jätkata hajaasustuse programmiga ning suurendada selle rahalist mahtu ja laiendada seda ettevõtetele;
4. Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise ja rajamise toetusmeetmete kujundamine lähtuvalt omavalitsuste vajadustest;
5. Tagada tasuvuse tagamiseks toetusmeetmed kohalikel taastuvatel ressurssidel põhineva energia tootmiseks;
6. Tagada toetused tehnilise taristu viimase miili väljaehitamiseks ettevõtjatele ja majapidamistele (sh elekter ja gaas, lairiba internetiühendus);
7. Tagada toetused jäätmekäitlussüsteemi arendamiseks,;
8. Toetada veekogude ja veekogude äärte puhastamist, sealhulgas vaadete avamist veekogudele;
9. Jätkata KOV avalike hoonete ja eraisikute energiatõhususe meetmega (CO₂).
10. Elektrivõrgu võimekuse tõstmine taastuenergia tootmise jaoks.

5.6 Puhkemajandus ja turism

Seos maakonna strateegiliste võtmeteemadega

Puhkemajanduse ja turismi arendamisel peaks läbivaks eesmärgiks olema valdkonnas tegutsevate ettevõtete – majutusasutused, toitlustus, puhketeenused – tootlikkuse kasv, mis väljenduks nii ettevõtjate kasumis kui ka töötajate töötasus. Vajalik on turismitoodete ja toetavate teenuste kvaliteedi tõstmine, ööbijate osakaalu tõstmine (st läbisõiduturismi osakaalu vähendamine), parimate eeldustega turisminiššide (kultuuriturism, pereturism, maaturism, agroturism, loodusturism, perspektiivis ka toidu- ja elamusturism) eelisarendamine.

Turismi- ja puhkemajanduse sihtkohtade (atraktsioonide) areng pakub tegevusvõimalusi ka kohalikele elanikele. Turismi oluline roll kohalikus arengus seisneb toitlustuse, asulamiljöö, meelelahutusteenuste nõudlikuma nõudluse kujundamises, mis sellisena toimib kui elukeskkonna ja elukoha väärtuse kasvu mootor. Turismi areng eeldab maakonna tuntust ja positiivset mainet. Teisest küljest, maakonna külastajate muljed (külastuskogemus) kujundavad maakonna mainet ja selle läbi elanike maakondliku identiteedi olulisust ja iseloomu.

Turismipakettide koostamisel on vaja rohkem suunata ettevõtteid koostööle ja leida piirkonna turismivedurid. Jõgevamaal on viimastel aastatel valminud ja valmimas olulisi turismiattraktsioone – Kalevipoja Muuseum, Põltsamaa loss, Kuremaa loss.

Maakondlikud arendustegevused ja arenguideed

1. Jõgevamaa koostöö maakonna mainekujundamise ja turundamise eesmärgil;
2. Jõgevamaa mainekujunduskava struktuurse tegevusplaani koostamine ja ellu viimine, seal hulgas süsteemsed tegevused, mis on suunatud ettevõtetele ja elanikele;
3. MARO teeb koostööd KOV-de ja ettevõtjatega, Jõgevamaa Koostöökoja, Peipsimaa Turismiga, Kesk-Eesti DMO-ga, ja Lõuna-Eesti DMO-ga, koordineerib turismiturundust ja tootearendust, viib ellu mainekujunduslikke tegevusi ja kohaturundust sise- ja välisturgudel;
4. MARO viib ellu koostöös omavalitsustega maakonna maine/turundusstrateegia ning tegevuskavad;
5. Koostöös muuseumidega kaardistatakse kultuuripärand (kohalikud legendid), kodulooüringud - Jõgevamaa lood, kodulooliste foto- ja video jm konkursside läbiviimine, auhindamine;
6. Kultuuri- ja sporditurismi maakondlike ühispakettide arendamine MARO, DMO-de ja spordiliidu eestvedamisel - kodukandi giiditeenus, kaasaegsed kohaviidad, koostöö kultuurikollektiivide/kultuuritöötajate ja turismiettevõtjate vahel turistidele meelelahutuse pakkumisel, pakettide ühisturundus;
7. Koostöös DMO-dega toimub aktiivne koostöö erinevate valdkondade vahel; kultuuri, toidu, turismiobjektide, loomemajanduse, looduse/maastiku, ettevõtluse sidumine piirkonna tootearenduses, ühispakettide loomine, tootetutvustusreisid, erinevad innovaatilised lahendused, sisuturundus, ühisturundus, ristturundus jne.;

8. Elektroonilise meedia arendus, informatsiooni esitamine erinevates keeltes;
9. Turismiasjaliste võrgustikutöö ja ühised koolitused;
10. Peipsimaa, Vooremaa ja Põltsamaa puhkemajanduspiirkondade säilimise tagamine, arendamine ja turundamine puhkealade võrgustikuna;
11. Suuremate transpordisõlmede ja peatuste kujundamine piirkondliku ja maakondliku identiteedi edastajateks ja turismiinfo kandjateks;
12. Turismiettevõtluses töömalevate tutvustamine;
13. Turismiinfrastruktuuri parandamine ja kaasajastamine;
14. Valmisolek kliimasoojenemise tulemusel suurenevaks rahvusvahelise turismi laineks;
15. Karavanide parkla võrgustiku arendamine;
16. Kolmikpööre (kliima-rohepööre, digipööre, innovatsioon) turismis;
17. Puhkemajandust toetavate majutuskohdade väljaarendamine;
18. Puhkemajandust toetav maastikukujundus ja –hooldus: järvekallaste jms vaadete avamine külastajale, maastikuarhitekti kaasamine vaadete kujundamisel;
19. Traditsiooniliste maineürituste toetamine, edasiarendamine ning koordineeritud ja tulemuslik ühisturundamine.

Ettepanekud riikliku poliitika kujundamiseks

1. Tagada piisav rahastus maakondliku turismialase arendus-, koordineerimise ja turundustegevuse jätkamiseks ja laiendamiseks;
2. Riigi töökohtade pealinnast välja viimise programmi;
3. Jätkata investeeringutoetustega turismiatraktsioonide arendamisel;
4. Jätkata väärtusliku asulamiljööga alade heakorrastamise toetamist ;
5. Siseriikliku ja rahvusvahelise laevaliikluse arendamine Peipsi ja Pihkva järvedel.

Lisa 2: Tegevuskava

	Prioriteet 1: Maakonna toimivus ja maine	2026	2027	2028	2029	2030+	eelarve	rahastaja	vastutaja	koostööpartnerid
1	Maakondlik arendustegevus, sh valdkondlike võrgustikutöö korraldamine ja arendamine (MARO, JAEK arendustegevus, tervisedendus, siseturvalisus, haridus- ja kultuurikorraldus, turism, kliimamuutuste teadlikkuse tõstmine, ühistransport)	x	x	x	x	x	150 000 aastas/ 600 000 perioodis	MAAKAR, KOV-id	JAEK, (MARO)	Kohalikud omavalitsused, Spordiliit Kalju
2	Maakondliku mainekujunduse ja kohaturunduse tegevuste (s.h rahvakultuuri peod, spordiüritused) koordineerimine, elluviimine	x	x	x	x	x	50 000 aastas/ 200 000 perioodis	KOV-id	JAEK, Kalju	KOV-id, Kultuurikoda, Jõgevamaa Koostöökoda, Peipsi- Alutaguse Koostöökoda, vabaühendused
3	Maakondlike tunnustusürituste, ühisürituste ja konverentside korraldamine, tingimuste ühtlustamine ja koondamine	x	x	x	x	x	20 000 aastas/ 80 000 perioodis	KOV-id, MAAKAR	JAEK, Kalju	
4	Maakonna piirkonnakeskuste haldusalade ja -hoonete kaasajastamine (Jõgeva, Mustvee, Põltsamaa)				x	x	1000000	KOV-id, KVAT		
5	Valdkondliku koostöö arendamine naabermaakondadega, Lõuna-Eesti arengukokkuleppes osalemine (ühistransport, turism, ettevõtlus, arendustegevus jms), ühised koosolekud naabermaakondadega	x	x	x	x	x	100000	MAAKAR, KOV-id	JAEK, KOV-id	Lõuna-Eest turismiklaster, Kesk- Eesti DMO,
6	Üleriigilise kommunikatsiooni korraldamine (maakonna turundus),	x	x	x	x	x	5000 aastas/ 20 000 perioodis	KOV-id, MAAKAR	JAEK	Kohalikud omavalitsused

	edulugude väärtustamine ja välja toomine									
7	Ettevõtluskeskkonna arendamine, eelduste loomine ettevõtluse elavdamiseks	x	x	x	x	x	150 000 aastas/ 600 000 perioodis	PEEK, MATA, KOV-id	JA EK	Kohalikud omavalitsused, Lõuna- Eesti maakondlikud arenduskeskused ja arendusorganisatsioonid
8	Kogukonnad, elukoha väärtustamine, oma inimestele tegevuste turundamine	x	x	x	x	x	100 000 aastas/400 000 perioodis	PEEK, KÜSK, KOV-id	JA EK	Kohalikud omavalitsused, Lõuna- Eesti maakondlikud arenduskeskused ja arendusorganisatsioonid
9	Turismiteenuste tugevdamine ja turundamine siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil	x	x	x	x	x	20 000 aastas/80 000 perioodis	PEEK, Konv- id, erasektor	SA Tartumaa Turism	JA EK, KOV-id
10	Maakonna sisene koostöö kogukondade ja ettevõtjate vahel	x	x	x	x	x	10 000 aastas/40 000 perioodis	MAK, MAAKAR, KÜSK, PEEK	JA EK	JA EK, KOV-id
11	Riigiasutuste võrgustiku arendamine, maakonna ülese asutuste koostöö tõhustamine	x	x	x	x	x	5000 aastas/20 000 perioodis	MAAKAR, KOV-id	JA EK	JA EK, KOV-id

	Prioriteet 2: Tootlikkus ettevõtluses	2026	2027	2028	2029	2030+	eelarve	rahastaja	vastutaja	koostööpartnerid
12	Ettevõtlusaktiivsuse ja tööhõive kasvatamise ning säilitamise tegevused ettevõtlusaktiivsuse suurendamiseks, (s.h turismiettevõtluse, puidu töötlemine, loovettevõtlus ja toiduvaldkonna ettevõtete toetamiseks)	x	x	x	x	x	150 000 aastas,	Riik, MATA. PEEK, MAK	MARO, JA EK	KOV-id, Jõgevamaa Koostöökoda, DMO-d

13	Eksportipotentsiaaliga ettevõtjate nõustamine	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 periood	MAK, PEEK, MATA	MAK, JAEK	KOV-id, piirkonna MAKid
14	Piirkonna tutvustamine potentsiaalsetele investoritele	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 perioodis	MAK, PEEK, MATA	MAK, JAEK	KOV-id, piirkonna MAKid
15	Ettevõtjate ja ettevõtete personali koolitusvajaduste välja selgitamine, koolituste võimaldamine	x	x	x	x	x	30 000 aastas, 120 000 perioodis	MAK, MATA, MKM	MAK, JAEK	KOV-id, piirkonna MAKid
16	Jõgevamaa toiduvõrgustiku arendamine, OTT-võrgustike arendamine, taluturud jne, väiketootjad	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 40 000 perioodis	Riik, LEADER, ettevõtjad	Jõgevamaa Koostöökoda	MARO, JAEK, KOV-id, erasektor
17	Ettevõtlusinkubaatori keskkonna (ruumide) loomine	x	x	x			1500000	HUBi meede	MAK, JAEK	Erasektor, KOV-id
18	Ettevõtlusinkubaatori tegevuste arendamine Lõuna-Eesti RAKETT (regionaalse arengu koostöö ettevõtluse toetamiseks ja tootearenduseks)	x	x	x	x	x	100 000 aastas, 400 000 perioodis	Riik, PEEK	MAK, JAEK	Lõuna-Eesti MAKid ja MAROd, KOV-id
19	Alustava ettevõtja turule pääsemise toetamine, koolitused ja nõustamine (alustava ettevõtja baaskoolitus, mentorprogrammid jne)						25000 aastas			
20	Keskkonnasäästlike ettevõtlusalade arendamine (Jõgeva, Põltsamaa, Mustvee) (KEK)	x	x	x	x	x	2000000	Riik, PEEK	KOV-id	erasektor
21	Nutika spetsialiseerumise ja kolmikipöörde tegevuskava väljatöötamine, koostöö teadus-arendusasutustega kooskõlas KEKkavaga		x	x			10000	Riik, MAK	MARO, JAEK	KOV-id
22	Ettevõtlikkuse kasvatamine, ettevõtete kasvu soodustamine, ettevõtluskeskkonna arendamine	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 periood	MAK 1, MAK 2, PEEK, MATA	MARO, JAEK	KOV-id, haridusasutused,

	ettevõtte arengu toetamine kogu ettevõtte elukaare jooksul									Jõgevamaa Koostöökoda
23	Ettevõtjate vahelise koostöö ja ühisturunduse toetamine ning arendamine, võrgustikutöö, klastrid sh teiste regioonide ja välisriikidega	x	x	x	x	x	25 000 aastas, 100 000 perioodis	Riik, Euroopa Liidu Regionaalarengu Fond (ELRF), LEADER	MARO, JAEK, KOV-id	Jõgevamaa Koostöökoda, erasektor, ettevõtete ühendused, KOV-id, Kesk-Eesti Inkubatsioonikeskus
24	Sotsiaalse ettevõtluse arendamine, kogukonnateenus, ettevõtlikud kogukonnad	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 perioodis	Riik, KÜSK	MARO, JAEK,	KOV-id, ühendused, MTÜ-d, erasektor

	Prioriteet 3. Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus	2026	2027	2028	2029	2030+	eelarve	rahastaja	vastutaja	koostööpartnerid
25	Kodanikuühenduste maakondlikud ja piirkondlikud toetusprogrammide rakendamine (KOP, LEADER-programm, Peipsiveere programm, KULKA, jm)	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 perioodis	Riik, EL, Põllu- majandus- ja regionaal- ministeerium	MARO, JAEK, Jõgevamaa Koostöökoda	Jõgevamaa Koostöökoda, MTÜ-d, KOV-id
26	Kaasava eelarve võimaluste laiendamine	x	x	x	x	x		KOV-id	KOV-id	KOV-id
27	Kriisideks valmistumine, kergsuskeskuste ettevalmistamine kriisiolukorraks, kogukondade kriisiplaanid	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 periood	SIM, KÜSK, Päästeamet, KOV-id, jne	KOV-id	Kogukonnad, JAEK
28	Arenenud kodanikuühiskond (MAK nõustamisteenus, KÜSK tugitegevused maakonnas, ABCD koolitused kogukondadele, mõttetalgud, jm)	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 periood	Riik, KYSK, PEEK	KÜSK, KOV-id, Jõgevamaa Koostöökoda, Kodukant JAEK, MARO	Lõuna-Eesti maakondlikud arendus- organisatsioonid, KOV-id

29	Kogukondliku aktiivsuse tõstmine, mitteaktiivsete kogukondade võimestamine ja kogukondade jätkusuutlikkuse tugimine	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 40 000 periood	Riik, LEADER, KÜSK, PEEK	JA EK, MARO, Jõgevamaa Kodukandiühendus, Jõgevamaa Koostöökoda	KOV-id, Lõuna-Eesti arendus-organisatsioonid
30	Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine	x	x	x	x	x	30 000 periood	Riik, KIK, KOP	MARO, JA EK	MTÜ-d, KOV-d, Jõgevamaa Koostöökoda
31	Kogukondade ja vabaühenduste maakondlik tunnustamine	x	x	x	x	x	6000 aastas, 24 000 periood	KÜSK, KOVid	MARO, JA EK	KÜSK, SiM, Kodukant. KOV-id
32	KOV perioodilised kaasamistegevused kogukondadele, kogukondadega tegeleva ametniku (ülesanded) lisamine struktuuri, MTÜde ümarlauadade korraldamine ja kogukondade kaasamine otsustusprotsessidesse	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 40 000 periood	KOV-id	KOV-id	JA EK, MARO
33	Erivajadusega inimeste, vanemaealiste ja vähemuste kaasamine kogukonna tegemistesse, koolituste ja tegemiste korraldamine	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 perioodis	ESF+	kogukonnad	KOV-id, Jõgevamaa Koostöökoda
34	Noorte kaasamine kogukonna töösse	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 perioodis	Erasmus +, Solidaarsuskorpus, KÜSK	kogukonnad	JA EK, MARO, haridusasutused, noortekeskused
35	Kolme sektori kogukondlik koostöö, võrgustike soodustamine, täiendkoolitused kogukonna eestvedajatele	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 40 000 perioodis	PEEK, KÜSK	Jõgevamaa Kodukandiühendus	JA EK, MARO
36	Kogukondade ja kohaliku omavalitsuse vahelise	x	x	x	x	x	10 000 aastas,	PEEK, KÜSK, LEADER	Kohalikud omavalitused	JA EK, MARO

	kommunikatsiooni parandamine, otsustusprotsessi kaasamine						40 000 perioodis			
37	Seeniortöö väärtustamine, eakate kaasamine kogukonna tegevustesse, eakate nõukogude aktiveerimine KOVIDes	x	x	x	x	x	3000 aastas, 12 000 perioodis			

	Prioriteet 4: Elukoha ja eluaseme väärtus	2026	2027	2028	2029	2030+	eelarve	rahastaja	vastutaja	koostööpartnerid
38	"Maale elama" tegevuste elluviimine ja maale elama tulemise propageerimine	x	x	x	x	x	3000 aastas, 12 000 perioodis	Erinevad programmid, KOV-eelarve	JA EK, Jõgevamaa Kodukandiühendus, Jõgevamaa Koostöökoda, KOV-id	JA EK, Jõgevamaa Kodukandiühendus, Jõgevamaa Koostöökoda, KOV-id
39	Kodukoha väärtustamine, sh konkurside (kaunis kodu, aasta küla) läbi viimine, edulugude tutvustus, koduloo uurimise edendamine, õppereisid	x	x	x	x	x	3000 aastas, 12 000 PERIOODIS	Erinevad programmid, KOV-eelarve	JA EK, Jõgevamaa Kodukandiühendus, Jõgevamaa Koostöökoda, KOV-id	JA EK, Jõgevamaa Kodukandiühendus, Jõgevamaa Koostöökoda, KOV-id
40	Väärtusliku miljööga ja kultuurilooliste objektide säilitamine ja renoveerimine (pargid, sakraalehitised, müüride taastamine, mõisa- ja lossikompleksid, talukultuur jms). Väärtuslike maastike hoolduskavade koostamine	X	X	X	X	X	300000	KIK, Riik	KOV-id	Erasektor, MTÜ-d, SA-d
41	Avaliku ruumi, seal hulgas keskvaljakute arendamine linnades ja väikeasulates.	x	x	x	x	x	3 milj	Riik, MATA, erinevad programmid	KOV-id	erasektor
42	Lagunenud ja kasutusest välja jäänud hoonete likvideerimine	x	x	x	x	x	500000	Riik, KIK, Kredex	KOV-id	erasektor

43	Uuselamupiirkondade arenduseks eelduste loomine ja arendamine	x	x	x	x	x	3 milj	Riik, KIK, Kredex	KOV-id, erasektor	erasektorr
44	Avalike kvaliteetsete teenuste (s.h lasteaiad, koolid, huviharidus, ühistransport) pakkumiseks taristu kaasajastamine	x	x	x	x	x	3.milj	Riik, KIK, Kredex, erinevad programmid	KOV-id, erasektor	KOV-id

		2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku 2026-2029	rahastus	Vastutav organisatsioon	Kaasatavad partnerid	Maakonna toimivus ja maine	Tootlikkus ettevõtluses	Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus	Elukoha ja eluaseme väärtus
45	Maakondliku haridustöötajate (sh tugispetsialistide) võrgustiku tegevused, maakondliku tunnustussüsteemi hoidmine	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 periood	Riik, HTM	MARO, JAEK	KOV-id, Riik, HTM	x			
46	Täiskasvanuhariduse õppe sh elukestev õpe ja vanemahariduse väärtustamine, täiskasvanud õppija nädala läbi viimine	x	x	x	x	x	100 000 aastas, 400 000 periood	Riik	Töötukassa, HTM, JAEK, Andras	KOV-id, haridusasutused, JAEK, MARO			x	
47	Mitteõppivate ja -töötavate noorte (s.h NEET-noorte) toetamine neile suunatud teenuse arendamise kaudu.	x	x	x	x	x	100 000 aastas, 400 000 periood	MKM, KOV-id	JAEK, MARO, KOV-id	Projekt (kuni 2027), KOV-id			x	

48	Iga Jõgevamaa laps ja noor osaleb I-II kooliastmes vähemalt ühes huviringi töös	x	x	x	x	x	100 000 aastas, 400 000 perioodis	KOV-id	KOV-id					x
49	Igas KOV-is on NEET noortega töötav spetsialist	x	x	x	x	x	2000 (keskmise bruto) x3	KOV-id	KOV-id	JAEK, MARO			x	
50	KOV haridusülesannete analüüsimine ja optimeerimine		x	x	x		20000	Riik	KOV-id	KOV-id, MARO, JAEK				x
51	Jõgeva maakonna haridusvõrgu korrastamine, ruumikasutuse optimeerimine	x	x	x	x	x	30000	Riik	KOV-id	TÜd				x
52	Noorte valdkonna spetsialistide (noortejuhid, huvijuhid, ringijuhid) võimestamine läbi koolituste, võrgustike ja ühistöö	x	x	x	x	X	20 000 aastas, 80 000 perioodis	PEEK, MATA, HTM	JAEK, MARO	KOV-id	x			
53	Laste ja noorte tervise ja heaolu (vaimse, füüsilise, emotsionaalse, sotsiaalse) toetamine läbi töenduspõhiste sekkumiste rakendamise haridusasutustes, s.h alushariduses (VEPA, KIVA jne)	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 perioodis	TAI, Tervisekassa, HARNO	JAEK, MARO,	Haridusasutused, KOV-id			x	
54	Tugispetsialistide, õpetajate, treenerite, noorteuhtide väärtustamine läbi toetava keskkonna ja hüvede (mis tulemusena meelitaks neid	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 perioodis	KOV-id	JAEK, MARO	KOV-id, haridusasutused, noortekeskused.	x		x	x

	toredaid spetsialiste maakonda)												
55	Haridusasutuste toetamine kaasava hariduse võimaldamisel (täiendav tugi spetsialistide tööle rakendamiseks ning töö toetamiseks, koolitustegevused, koostöölahendused toe pakkumisel jm)	x	x	x	x	x							
56	Noorsootöö ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine ning koostöö soodustamine.	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 perioodis	KOV-id	KOV-id	JA EK, MARO			x
57	Tugispetsialistide tööd toetav ja arendav omavalitsuste ülene võrgustik	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 perioodis	KRAV, TAI	JA EK, MARO	KOV-id			x
58	Kutsehariduse ja üldhariduse koostöö arendamine (nt läbi valikkursuste ja kutseõppeasutuse koostöö)	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 50 000 perioodis	HTM	Haridusasutused	KOV-id			x
59	Loodus- ja reaalinete populariseerimine ja sidumine praktikaga	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 50 000 perioodis	HTM	Haridusasutused	KOV-id			x
60	Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuse aktiveerimine maakondlikus ja regionaalses koostöös	x	x	x	x	x	100 000 aasta, 400 000 perioodis	Riik, PEEK	JA EK, MARO	KOV-id, Lõuna-Eesti maakondlikud organisatsioonid			x

61	Ettevõtlusõppe toetamine haridusasutustes ja alushariduses, õpetajate koolitus, õpilasfirmade loomisele kaasa aitamine	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 perioodis	Riik, KOV-id, PEEK,	MARO, JAEK	KOV-id, maakonna noortekeskused, haridusasutused, Lõuna-Eesti maakondlikud arendus- organistasioonid			x	
62	Formaalse ja mitteformaalse õppe lõimimise koostööd noortekatega ja huvikoolidega	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 perioodis	HTM	Haridusasutused, noortekeskused	MARO, JAEK			x	
63	Haridust toetava infrastruktuuri korrashoidmine ja arendamine - staadionid, spordihooned, terviserajad, muusika ja kunstikoolid, energiatõhususe parandamine, ligipääsetavus, funktsionaalsus	x	x	x	x	x	1 000 000 aastas, 4 000 000 perioodis	Projektitoetused, Riik	KOV-id	KOV-id	x			x
64	Mobiilse noorsootöö arendamine ja rakendamine maakonnas	x	x	x	x	x			JAEK, KOV-id	JAEK, KOV-id			x	
65	Mustvee uue hariduskeskuse ehitamine või olemasolevate hoonete rekonstrueerimine	x	x				6000000	Riik	Mustvee VV		x			x
66	Põltsamaa hariduslinnaku arendus	x	x	x	x	x	5000000	Riik	Põltsamaa Vallavalitsus		x			x
67	Avinurme lasteaia rekonstrueerimine		x	x	x		2000000	riik	Mustvee Vallavalitsus		x			x

68	Luu Metsanduskooli ja Kiigemetsa kooli, Jõgevamaa Gümnaasiumi hoonete ja toetava taristu renoveerimine	x	x	x	x	x	1500000	Riik	Riik		x		x
69	Noortekeskuste ruumide kaasajastamine	x	x	x	x	x		KOV-id	KOV-id		x		x

	Valdkond 2: Kultuur, vaba aeg, sport	2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku 2026-2029	rahastus	Vastutav organisatsioon	Kaasatavad partnerid	Maakonna toimivus ja maine	Tootlikkus ettevõtluses	Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus	Elukoha ja eluaseme väärtus
70	Maakonna kultuurikorralduse arendamine, sh tegevuse koordineerimiseks ja arendamiseks võimaluste loomine, kommunikatsiooni ja sõnumite ühtlustamine	x	x	x	x	x	6000 aastas, 24 000 periood	MAAKAR, KOV-id, KULKA, Rahvakultuuri keskus	MARO, JAEK, Jõgevamaa Kultuurikoda	KOV-id, MTÜ-d, erasektor	x		x	
71	Maakonna kultuuri koordineerimis- ja koostöömudeli väljatöötamine	x	x				10000	Riik, KOV -id	MARO, JAEK	KOV - id, MTÜ-d, Erasektor, Jõgevamaa Kultuurikoda	x			x

72	Maakondlike ühisürituste (tantsu- ja laulupäevad, rahvapeod, maakonna meistrivõistlused, spordiüritused jms) korraldamise jätkamine, sisuline ja korralduslik (sh ühise finantseerimise reeglite ja investeringute) edasiarendamine	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 perioodis	Riik LEADER, Kultuurkapital, Rahvakultuurikeskus, KOV-id	MARO, JAEK, Spordiliit Kalju, Jõgevamaa Kultuurikoda	KOV-id, Jõgevamaa Kultuurikoda, Jõgevamaa Spordiliit Kalju	x			x
73	Elanike elukeskkonda, tervist ja turvalisust toetavate hoiakute, teadmiste, võimaluste ja oskuste arendamine, kultuuri ning positiivsete väärtushinnangute kujundamine sh konverentside ja seminaride korraldamine, liikumisürituste korraldamine	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 periood	Riik, TAI	MARO, JAEK	KOV-id, maakonna tervise- ja turvalisuse nõukogu ja koostööpartnerid (PPA; PA jm)	x		x	
74	Juhendajate (treenerid, rahvakultuurikollektiivid, huvitegevus) järelkasvu soodustamine, võrgustiku arendamine	x	x	x	x	x	30 000 aastas, 120 000 periood	Rahvakultuuri keskus, KOV-id	KOV-id, Spordiliit Kalju	JAEK, MARO, KOV-id	x			x
75	Jõgevamaa kunstnike ja käsitöölise tegevuste tutvustamine	x	x	x	x	x	1000 aastas, 4000 periood	Kultuurkapital		Kultuuriasutused, muuseumid, raamatukogud	x	x		

76	Maakondliku Spordiliidu arengukava täitmine, s.h:	x	x	x	x	x	40 000 aastas, 160 000periood	Riik, KOV -id, spordivaldkonna rahastus	Spordiliit Kalju	Spordikoolid, KOV-id, haridusasutused, JAEK.	x			x
77	Koostöövõrgustiku arendamine	x	x	X							x		x	
78	Liikumisharjumuste populariseerimine	X	x	x									x	
79	Noorte kaasamine ja järelkasvu toetamine	x	x	X									x	
80	Spordiinfo ja taristu kättesaadavuse parandamine	X	x	x										x
81	Organisatsiooni (Spordiliit Kalju) võimekuse ja jätkusuutlikkuse tõstmine	x	x	X							x			
82	Võistluste korraldamine ja ajaloo säilitamine	x	x	x							x		x	
83	Täiskasvanuhariduse tegevuste võimaldamine ja arendamine kogu elukaare jooksul, täiskasvanuhariduse populariseerimine	x	x	x	x	x	120000	LEADER, Kultuurkapital, KOV -id	TÕN koordinaator	Jõgevamaa Koostöökoda, JAEK, MAK, Jõgevamaa Riigigümnaasium, Andras			x	

84	Tunnustusürituste jätkamine, s.h noorte spetsialistide tunnustamine erinevates kategooriates	x	x	x	x	x	4000 aastas, 16 000 perioodis	MAAKAR, KULKA	JAEK, MARO, Spordiliit Kalju	KOV-id, noortekeskused, kultuuriasutused, huvikoolid	x			x
85	Kultuuri- ja spordiobjektide ja asutuste atraktiivsuse ja tehnilise võimekuse suurendamine puhkemajanduse huvides s.h erinevate innovaatiliste lahendustega, elanikkonna liikumisharrastuse parandamine	x	x	x	x	x	100 000 aastas, 400 000 perioodis	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	MARO, JAEK, KOV-id, Spordiliit Kalju	Jõgevamaa Kultuurikoda, JSL KALJU, erasektor, KOV-id	x			x
86	Liikumisharrastuse propageerimine hariduses, kogukonnas, töökohtadel jne	x	x	x	x	x			KOV-id, JAEK	KOV-id, JAEK				x
87	Kuremaa ujula ja heaolukeskuse arendamine		x	x			300000	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	Jõgeva vald			x		
88	Spordi- ja mänguväljakute ning lähi liikumispaikade uuendamine, sealhulgas arvestamine erinevate sihtgruppide vajadustega (atraktsioonid puuetega inimestele)	x	x	x	x	x	200000	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	KOVid	MTÜ-d, erasektor	x			x

89	Spordihoonete (Virtus, Põltsamaa Felixhall, Mustvee Spordihoone, Avinurme spordihoone) kaasajastamine					x	7000000	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	KOV - id			x		x
90	Jõgeva linnas normaalmõõtmatega tehiskäaga jääväljaku rajamine Piiri 1 staadionile koos perspektiivis varikatuse paigaldamisega					x	2000000	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	Jõgeva vald			x		x
91	Kultuurihoonete (raamatukogud, rahvamajad, kultuurimaja) laiendamine ja renoveerimine energiasäästlikumaks	x	x	x	x	x	3 000 000 €	Riik, KOV-eelarve, KVAT, MATA	Jõgeva vald		x			x
92	Kalevipoja Koja (muuseum, vana vallamaja, rahvamaja, seikluspark) ja selle külastuskeskkonna arendamine	x	x	x	x		500000	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	SA Kalevipoja Koda	Mustvee VV	x	x		
93	Peipsimaa muuseumi arendamine II korruse välja ehitamine					x	400000	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	Mustvee VV	MTÜ-d	x	x		

94	Kasepää laululava ja rannaala arendamine	x	x	x	x		258000	Riik, KOV-eelarve, PEEK, KVAT, MATA	Mustvee VV	erasektor		x		x
95	Puurmani aleviku staadionikaasajastamine					x	150000	Riik, KOV-eelarve, KVAT,	Põltsamaa Vallavalitsus					x
96	Kuningamäe puhkeala arendamine maakondlikuks tervisespordikeskuseks	x	x	x	x		5000000	Riik, KVAT, maakondlike tervisekeskuste arendamine	Põltsamaa VV	MTÜ-d, erasektor		x		x
97	Põltsamaa ujula ehitus			x	x	x	4000000	Riik, PEEK, KVAT, maakondlike tervisekeskuste arendamine	erainvestor, Põltsamaa vallavalitsus	Põltsamaa Vallavalitsus, erainvestor		x		x

98	Põltsamaa staadioni ehitus					x	2000000	Riik, PEEK, KVAT, maakondlike tervisekeskuste arendamine	Põltsamaa Vallavalitsus	Põltsamaa Vallavalitsus		x		x
99	Vaimse kultuuripärandi nimistu täiendamine ja säilitamine	x	x	x	x	x	2000 aastat, 10 000 perioodis	ERK	KOV-id		x			
100	Muinsuskaitsealuste objektide parendamine	x	x	x	x	x		Muinsuskaitseamet	KOV-id		x			

	Valdkond 3: Sotsiaalhoolekande alane abi, tervishoid, turvalisus	2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku 2026-2029	rahastus	Vastutav organisatsioon	Kaasatavad partnerid	Maakonna toimivus ja maine	Tootlikkus ettevõtluses	Elanike sotsiaalne aktiivsus ja	Elukoha ja eluaseme väärtus
101	Sotsiaalvaldkonna, tervisedenduse, turvalisuse ennetustöö kompetentsi väljaarendamine, sh võrgustikutöö korraldamine ja arendamine	x	x	x	x	x	2000 aastat, 8000 perioodis	Riik, TAI, MAAKAR	MARO, JAEK, KOV-id	KOV-üksused, PPA, PA, TAI, maakonna tervise- ja turvalisuse nõukogu, liikmesorganisatsioonid	x		x	

102	Jõgeva Maakonna terviseprofiili täitmine ja uuendamine	x	x	x	x	x	20 000 aastas, 80 000 perioodis	Riik, KOVid, TAI, Tervisekassa	MARO, JAEK, KOV-id	Tervisenõukogu, Haridusasutused	x			x
103	Elanikkonna kaitse parandamine (teavitustegevuste ja info liikumise tõhustamine)	x	x	x	x	x	100000	Riik	MARO, JAEK, Päästeamet, KOV- id	Turvalisuse nõukogu, KOV-kriisikomisjonid			x	
104	Spetsiifiliste ja innovaatiliste sotsiaalteenuste ja kompetentside arendamine, jagamine valdade (sotsiaalkeskuste) koostöös		x	x	x	x	50000	Riik ESF, LEADER	KOV-id	KOV-üksused, SKA, PIK, Töötukassa jt, Jõgevamaa Koostöökoda	x		x	
105	Sotsiaalhoolekande maakondliku koostöö edendamine, valdkonna väärtustamine	x	x	x	x	x	50000	Riik, ESF+	KOV-id	Töötukassa, PIK, SKA, Jõgevamaa Koostöökoda	x		x	
106	Sotsiaaltöö kui ameti populariseerimine, sotsiaaltöötajate rolli väärtustamine	x	x	x	x	x	2000 aastas, 8000 perioodis	KOV-id	KOV-id	Jõgevamaa Koostöökoda	x		x	
107	Pidev töö riskinoortega - koolist välja jäämise ennetamine, NEET-staatuses noortega tegelemine, mobiilne noorsootöö (MONO), SPIN jne.	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 40 000 perioodis	KOV-id, projektitoetused	Kohalik omavalitsus	JAEK, MARO	x		x	

108	Rajaleidja ja Perepesa teenuste jätkusuutlikkuse tagamine	x	x	x	x	x	100000	Riik	KOV-id	KOV-üksused, Harno	x		x	
109	Valdkonnaüleselt järjepideva ennetustegevuse osakaalu suurendamine, et tagada elanikele inimväärne hakkamasaamine	x	x	x	x	x	Ennetustöö eelarve suureneb iga aasta 5%	Kohalik omavalitsus	KOV-id, JAEK				x	x
110	Avalike teenuste ligipääsetavuse parandamine erivajadustega inimestele	x	x	x	x	x	5000 aastas, 20 000 perioodis	KOV-id	KOV-id	KOV-id, Puuetega inimeste koda.	x			x
111	Eakate nõukogu aktiveerimine kohalikes omavalitsustes	x	x	x	x	x	2000 aastas, 8000 perioodis	KOV-id	KOV-id	KOV-id	x		x	
112	Puuetega inimeste esindusorganisatsioonide töö toetamine	x	x	x	x	x	2000 aastas, 8000 perioodis	KOV-id	KOV-id	KOV-id	x		x	
113	Esmatasandi tervishoiuteenuse arendamine, täiendavate teenuste lisandumine tervisekeskustesse	x	x	x	x	x	100000	Riik	Jõgeva valla perearstid, SA Mustvee Tervis, SA Põltsamaa Tervis, Tervisekassa	KOV-id, perearstid				x

114	Sotsiaalhoolekandeesutuste rajamine ja kaasajastamine, energiatõhususe tagamine, mitmefunktsiooniliste teenuskeskuste väljaarendamine	x	x	x	x	X	2000000	ERF, KOV, erainvestor, Riik, CO2 meede	KOV-id					x
115	Kaasaegsete sotsiaal- ja munitsipaaleluruumide renoveerimine ja ehitamine – sh ligipääsetavus liikumispuudega isikutele	x	x	x	x	X	500000	Riik MATA	KOV-id					x
116	Vabatahtlike päästeorganisatsioonide toetamine ja ruumide renoveerimine	x	x	x	x	X	500000	Riik, LEADER, Päästeamet	KOV-id, MTÜd	Päästeamet, Vabatahtlikud päästeorganisatsioonid	x			x
117	Siimusti Lastekeskus "Metsatareke" kaasajastamine	x	x	x	x	x	410000	Riik	Jõgeva vald					x

	Valdkond 4: Liikuvus: teede võrk ja ühistransport	2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku 2026- 2029	rahastus	Vastutav organisatsioon	Kaasatavad partnerid	Maakonna toimevõime ja maine	Tootlikkus ettevõtluses	Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus	Elukoha ja eluaseme väärtus
118	Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee 2+2 sõiduradadega maanteeks väljaehitamine					x		Riik	Riik	Põltsamaa VV		x		x
119	Põhimaantee nr 2 Põltsamaa-Tartu lõigu 2+1 sõiduradadega maanteeks väljaehitamine					x		Riik	Riik	Põltsamaa VV		x		x
120	Tallinn-Tartu liinil kahe rööpapaariga raudtee või asjakohaste möödaskõiduvõimaluste väljaehitamine, et saavutada kiirus 160 km, h					x		Riik	Riik	Jõgeva VV		x		x
121	Tapa-Tartu raudteeliinil vajalike õgvenduste tegemine, sh Kaarepere ja Tabivere jaamade vahelise lõigu õgvendamine	x						Riik	Riik	Jõgeva VV, Tartu VV		x		x
122	Raudtee-äärsetel aladel erinevat liiki transpordivahendite	x	x	x	x	x		Riik	Riik	Jõgeva VV, JÜTK		x		x

	ühendatud kasutamise väljaarendamine													
123	Eritasandilise raudtee ületamise võimaluste rajamine jalakäijatele	x	x	x	x	x		Riik	Riik	Jõgeva vald		x		x
124	Veetranspordi arendamine ja ligipääsude tagamine Peipsi järvele ning teistele veekogudele, sh randumiskohtade arendamine (kaid, slipid jne) ja laevatamiseks soodsate tingimuste loomine.	x	x	x	x	x		Riik	Riik, Mustvee VV	Mustvee VV, erasektor		x		x
125	Maakondliku ühistranspordi korraldamine, sh nõukoja tegevus, liinivõrgu optimeerimine ja vajaduspõhiste (ka uuenduslike ja kogukondlike) lahenduste rakendamine	x	x	x	x	x		RIIK, MATA	MTÜ Jõgevamaa Ühistranspordikeskus	KOV-id, Transpordiamet	x			x
126	Puhu risti transporditerminali välja arendamine					x		Riik	Transpordiamet	JÜTK, KOV, erasektor		x		x
127	Maakondlike liikuvusuuringute ühistranspordi optimeerimise analüüside regulaarne läbi viimine		x		x		20000	Riik (MATA), PEEK, KRAV- meede	MTÜ Jõgevamaa Ühistranspordikeskus	KOV-id	x			x
128	Perspektiivsete tolmuva katendiga teelõikude väljaehitamine:	x	x	x	x	x		Riik	KOV-id	Transpordiamet		x		x

129	Jõgeva vallas: Jõgeva-Tooba mnt, Vaimastvere-Endla, Kaarepere-Tõrve, Laiusevälja-Toovere, Vaiatu-Simuna;	x	x	x	x	x		Riik	Transpordiamet	KOV -id		x		x
130	Kamari-Umbusi					x						x		x
131	Pööra-Tammiku					x						x		x
132	Mustvee vallas: Kääpa - Levala - Putu mnt (nr 14123), Vadi – Jõemetsa (nr 13163), Vanasaare-Saare-Koseveski (nr 14107), Ulvi-Lilastvere (nr 13168);	x	x	x	x	x		Riik	Transpordi-amet	KOV -id		x		x
133	Põltsamaa vallas: Pikknurme-Põltsamaa mnt (Pikknurme-Umbusi-Kamari) (14175); Kõpu-Tapiku mnt (14190), Vao - Päinurme – Sulustvere (15161), Pikknurme – Härjanurme (14178), Tapiku – Kõrkküla (14165), Puurmani - Ässa – Tõrve (14193), Rõstla – Paenasti (14242).	x	x	x	x	x		Riik	Transpordi-amet	KOV -id		x		x
134	Jalgratta- ja, või tõukerattateenuse arendamine maakonna linnades turismi ja ühistranspordi kasutamise soodustamiseks	x	x	x			20 000 aastas, 80 000 perioodis	PEEK, Riik, MATA	MARO, JAEK, JAEK	JÜTK, KOV - id				x

135	Jalg- ja jalgrattateede võrgustiku välja-arendamine:	x	x	x	x	x	3 000 000 perioodis	Riik	KOV-id	Transpordi-amet				x
136	Mustvee linnas, Kasepää ja Omedu külas, Lohusuu alevikus, Kääpa külas, Voore külas, Pärniku–Avinurme–Maetsma suunal, Ulvi külas, Avinurme alevikus					x								x
137	Põltsamaa vallas: Pauastvere -Lustivere; Põltsamaa linn-Adavere; Puurmani alevikus Jõgeva mnt					x								x
138	Jõgeva vallas: Õuna ristmik -Viruvere tee ristmik või muu lõik; Kuremaa–Laiuse; Jõgeva-Kuremaa; Torma–Kalmistu;					x								x
139	Siimustis Keraamika tänav; Kaarepere-Kassinurme; Metsakatsejaama-Painküla; Kurista-Vaimastvere; Kuremaalt Kuremaa terviseradadeni; Laiusevälja külas Jõgeva-Mustvee mnt 12.-14. km-l; Luua-Palamuse-Kuremaa; Saduküla rahvamaja-Pööraküla tee;					x			Jõgeva Vallavalitsus					x
140	Mustvee mnt silla rajamine Jõgeva linnas		x	x										x
141	Bussiootealade arendamine, s.h valgustamine, bussiootepaviljonid, (ratta)parklad, rattaringlus Mustvee vallas	x	x	x	x		120 000 aastas, 500 000 periood	PEEK, Riik, MATA	KOV-id	Transpordiamet, Jõgevamaa Ühistranspordi keskus				x

	Valdkond 5: Kommunaalteenused, energeetika, tehniline taristu	2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku 2026- 2029	rahastus	Vastutav organisatsioon	Kaasatavad partnerid	Maakonna toimivus ja maine	Tootlikkus ettevõtluses	Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus	Elukoha ja eluaseme väärtus
142	Elektrivõrgu arendamine ja tootmisvõimsuse suurendamine ettevõtlusalade ja tööstusparkide arendamiseks	x	x	x	x	x		Elektrilevi	Elektrilevi	KOV-id		x		
143	Kiire, stabiilse ja kõrge võimekusega internetiühenduse arendamine kõikides Jõgevamaa piirkondades	x	x	x	x	x		MKM	MKM	KOV-id		x		x
144	Taastuenergia (päike, tuul, vesi, biomass, biogaas) kasutuselevõtu soodustamine tööstusaladele, ettevõtjatele ja majapidamistele, (s.h uuringud ja analüüsid, tanklate rajamine)	x	x	x	x	x		KIK, Kredex, erinevad toetusmeetmed	ettevõtjad	KOV-id		x		
145	Ühisveevärgi-kanalisatsioonisüsteemide soojamajanduse ja sademevee lahenduste rekonstrueerimine ja rajamine.	x	x	x	x	x		KIK, Kredex, erinevad toetusmeetmed	Vee-ettevõtjad, KOV-id	KOV-id		x		x

146	Mustvee valla perspektiivsed ÜVK piirkonnad Mustvee linn, Kasepää küla, Omedu küla, Lohusuu alevik, Vilusi küla		x	x	x	x								x
147	Elamumajanduse arendamine, s.h hajaasustuse programm, uusarendused, üürimajad jne	x	x	x	x	x		Erinevad toetusmeetme	ettevõtjad	KOV-id		x		x
148	Maardlate ja jäätmaadele tuule ja päikeseparkide rajamise võimaluste tasuvus- ja teostatavusanalüüside koostamise algatamine	x	x	x	x	x		Erinevad toetusmeetmed	ettevõtjad	KOV-id		x		
149	Torma prügila ja Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus arendamine jäätmekäitluskeskuseks	x	x	x	x	x		KIK, Erinevad toetusmeetmed	Amestop OÜ, MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus	KOV-id		x		x
150	Elanike teadlikkuse ja oskuste tõstmine ringmajanduse ja taaskasutuses	x	x	x	x	x		KIK	JAEK, MARO, KOV-id	KOV-id			x	
151	Jõgede, järvede ja tehisveekogude puhastamine ja paisude korrastamine	x	x	x	x	x		KIK			x			
152	Kriisiolukordade lahendusteks valmiduse tõstmine; varjumiskohtade ja kergsuskeskuste arendamine (mobiilsete)generaatorite tagamine erinevates piirkondades evakuatsiooni hoonetes sh elektrisüsteemide väljaehitamine generaatorite ühendamiseks jne).	x	x	x	x	x		Erinevad toetusmeetmed, KOV-eelarve	KOV-id, kogukonnad, MTÜd	KOV-id	x		x	

153	Riigikaitse väljaõppe taristu arendamine (sh Kaitseliidu 600 m lasketiiru rajamine sobivale asukohale ja Kaitseliidu Utsali 200 m lasketiiru väljaarendamine 300 m lasketiiruks).		x	x	x				Kaitseliit		x			
154	Nutikate tänavavalgustussüsteemide arendamine säästlikuma teenuse ja turvalisuse tagamiseks.		x	x	x	x		KIK, KREDEX,	KOV-id	KOV-id				x
155	Kliimasõbralike tehnoloogiate kasutusele võtu toetamine, s.h loodusliku mitmekesisuse propageerimine	x	x	x	x	x		KIK, KREDEK	KOV-id	KOV-id	x			x

	Valdkond 6: Puhkemajandus ja turism	2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku 2026-2029	rahastus	Vastutav organisatsioon	Kaasatavad partnerid	Maakonna toimivus ja maine	Tootlikkus ettevõtluses	Elanike sotsiaalne aktiivsus ja kaasatus	Elukoha ja eluaseme väärtus
156	Jõgevamaa koostöö maakonna mainekujundamise ja turundamise eesmärgil – kolm eriilmelist piirkonda	x	x	x	x	x	10 000 aastas, 40 000 perioodis	KOV-id	Vallad, JAEK	Turismivõrgustik, erasektor, DMO, MARO (JAEK)	x			

	kokku on üks ainulaadne elamus (Põltsamaal on põnev, roosid ja sillad; Vooremaa on kutsuv, Peipsimaa mäletab)													
157	Piirkonna turismi arendus ja turundus siseriiklikul ja rahvusvahelisel turul	x	x	x	x	x	100 000 aastas, 400 000 perioodil	PEEK	Lõuna-Eesti turismiklaster ja Kesk-Eesti DMO	KOV-id, JAEK, MARO		x	x	
158	DMO-de turismistrateegiate ellu viimine koostöös KOVidega	x	x	x	x	x	10000 aastas, 40 000 periood	Riik, ELRF	DMOd	JAEK, MARO, KOV-id, erasektor, Jõgevamaa Kultuurikoda,	x			
159	Elektroonilise meedia arendus, informatsiooni esitamine erinevates keeltes, ühine infoplatvorm, Visit.Jogeva.com edasiarendus	x	x	x	x	x	3000 aastas, 12 000 periood	Riik	MARO, JAEK	KOV-id, Jõgevamaa Kultuurikoda, DMO-d, erasektor	x			
160	Turismivaldkonna viidanduse kaasajastamine, kaartide koostamine ja turundus			x	x		30000	Riik (MATA), PATEE, PEEK	MARO, JAEK, KOV-id	erasektor, KOV-id	x			
161	Peipsi sadamate puhkemajandusliku taristu arendamine seal hulgas: Lohusuus Avijõe jõekäärus puhkeala ja slipi rajamine	x	x	x	x	x	100000	Riik, PKAK, Peipsiveere	Mustvee VV	Peipsimaa Turism, erasektor		x		x
162	Karavanide parkla võrgustiku arendamine			x	x		500000	Riik	ettevõtja, KOV	KOV-id		x		x

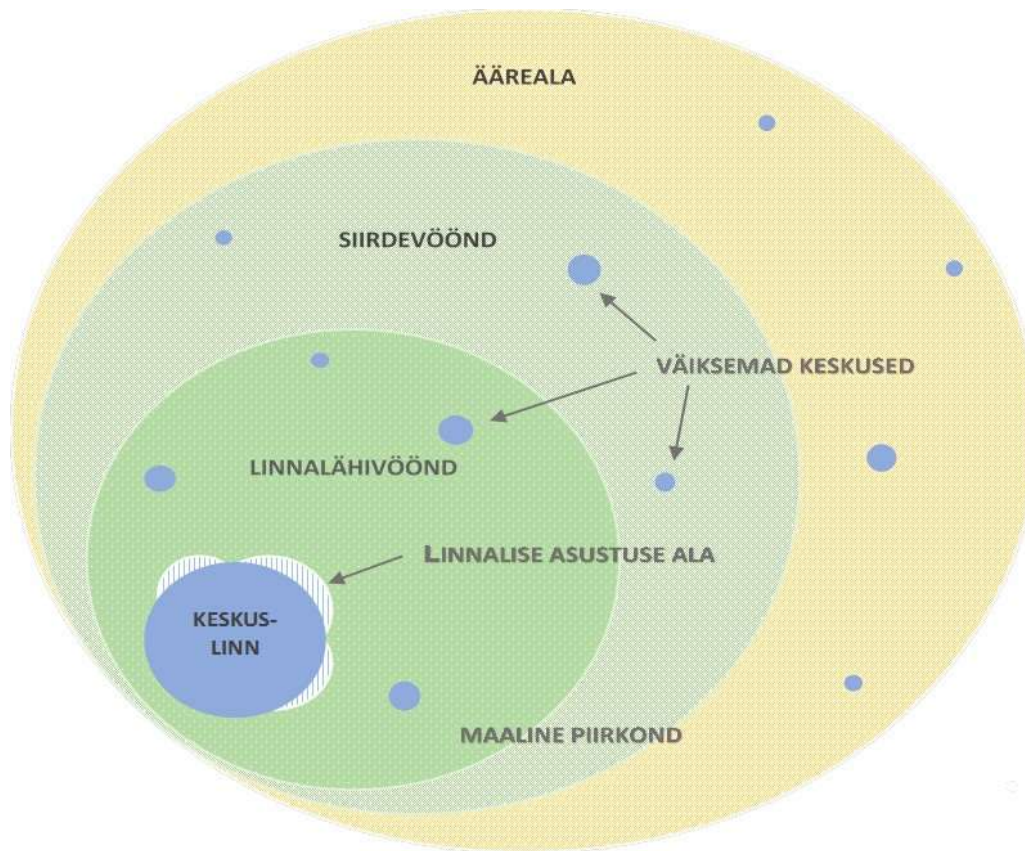
163	Puhkeotstarbeliste kõvakattega jalg ja jalgrattatee planeerimine ja välja ehitamine					x	4000000	Riik, ELRF	KOV-id	KOV	x			
164	Suuremate transpordisõlmede ja peatuste kujundamine	x	x	x	x	x	50 000 aastas, 200 000 perioodil	Riik , (MATA)	KOV-id	Transpordiamet	x			
165	Puhkealade väljaarendamine ja puhke võimaluste suurendamine, sh ranna- ja kaldaalad, supluskohad, linnalised keskused, matkaalad, mõisad jt	x	x	x	x	x	11810000	Riik, PKAK, PAK	KOVid	RMK, erasektor		x		x
166	Kuremaa mõisakompleksi renoveerimine, terviseradade ja puhkeala arendamine	x	x	x	x	x	2000000	PEEK, KVAT, Riik	Jõgeva vald	MTÜ-d, erasektor	x	x		
167	Torma mõisakompleksi rekonstrueerimine					x	100000	Riik	Jõgeva vald	MTÜ-d, erasektor		x		
168	Avinurme Kultuurikeskuse majutusvõimaluste väljaehitamine					x	500000	Riik	Mustvee VV	Mustvee VV, erasektor		x		x
169	Mustvee SPA-konverentsikeskuse ehitus					x	4000000	Erainvestor			x	x		
170	Mustvee sadama-ala ja avalik rand, teenuste välja arendamine			x	x	x	700000	PEEK, KVAT, Riik				x		x
171	Põltsamaa lossikompleksi arendamine	x	x	x	x	x	200000	PEEK, Riik KVAT	Põltsamaa VV	MTÜ-d, erasektor	x	x		

172	Põltsamaa vallas asuvad mõisakomplekside ja parkide arendamine		x		x	x	360000	KIK, Riik	Põltsamaa VV	MTÜ-d, erasektor				
173	Kuningamäe piirkonna arendamine vabaaja- ja tervisespordikeskusena	x	x	x	x	x	2500000	PEEK, Riik KVAT, maakondlike tervisekeskuste arendamine	Põltsamaa VV	MTÜ-d, erasektor		x		
174	Aruküla mäel asuva Struve punkti tutvustamine külastajatele, atraktsiooni arendamine		x	x			50 000	PKAKA, LEADER	Jõgeva VV	erasektor	x	x		
175	Põltsamaa sildade ja roosisaare parendamine ja teenuste arendamine											x		x
176	Peipsimaa muuseumide ühendamine ja teenuse arendamine		x	x	x	x	200000	LEADER	Mustvee VV	erasektor	x			

Lisa 3. Toimepiirkonnad ja keskuste võrgustik

Väljavõte Jõgeva maakonnaplaneering 2030+ peatükist 2. „Asustusstruktuur ja asustuse suunamine“²⁵.

Maakonnaplaneeringutes käsitletakse asustusstruktuuri joonisel toodud mudeli järgi, mis näitab ära asustuse suunamise võtmekomponentide – toimepiirkonna, keskuste võrgustiku ja linnalise asustuse ala – omavahelised seosed.

²⁵ Jõgeva maakonnaplaneering 2030+, kehtestatud Jõgeva maavanema 01.12.2017 korraldusega nr 1-1/2017/305, lk 11, <https://maakonnaplaneering.ee/jogeva-maakonnaplaneering-2030->

Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ kohaselt hajalinnastunud ruum seob tervikuks kompaktsed linnad, eeslinnad ja traditsioonilised külad, väärtustades kõiki neid elamisviise võrdselt ühepalju. Hajalinnastunud ruumi inimsõbralikkuse ja majandusliku konkurentsivõime tagavad eeskätt looduslähedane keskkond ja hästi sidustatud asulate võrgustik. Hajalinnastunud ruumis on kombineeritud linnas pakutavate kvaliteetteenuste kättesaadavus, linlik ja liikuv eluviis ning maal elamise eelised.

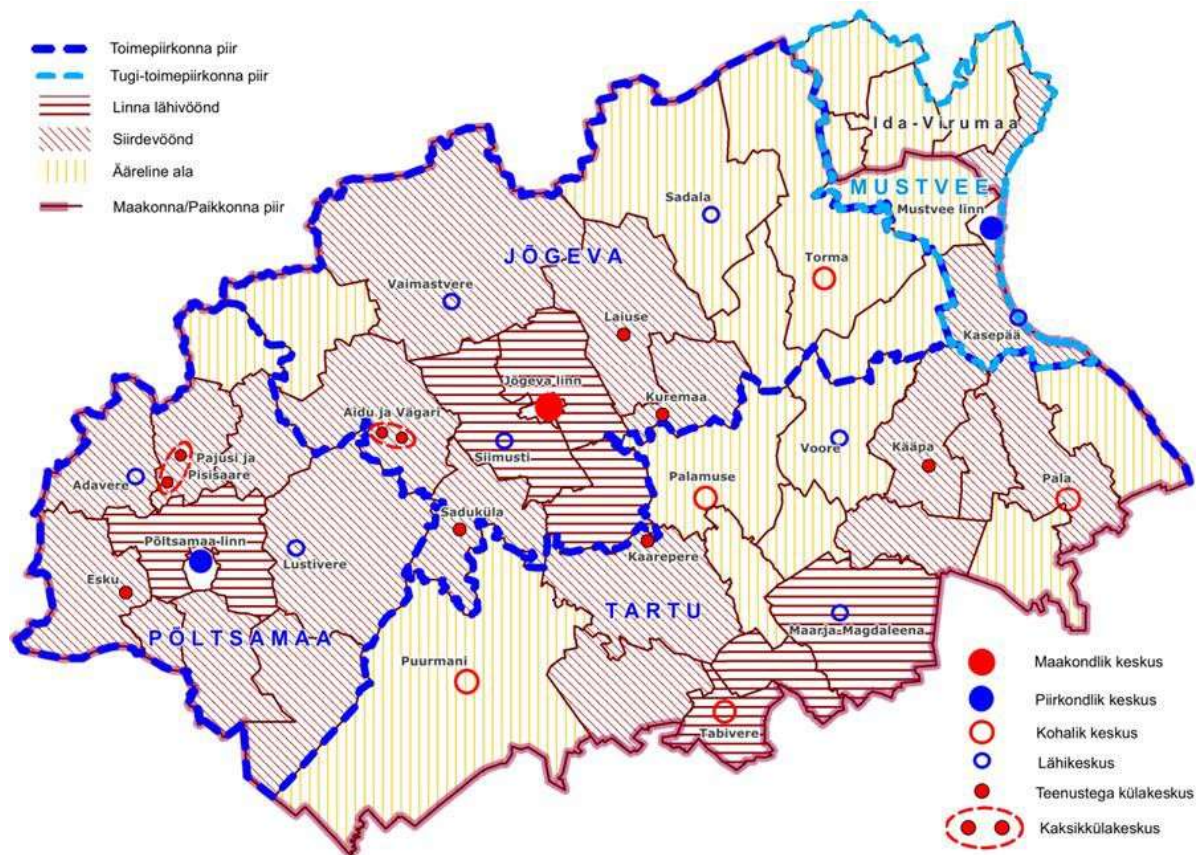
Jõgeva maakonna olemasoleva asustusstruktuuri moodustavad kolm kompakset linna, alevikud ja traditsioonilised külad st tegemist on hajalinnastunud ruumiga. Jõgeva maakonnas moodustuvad toimepiirkonnad ja keskuste võrgustik on nähtavad joonisel 1 Põhijoonis, täpsemad selgitused on kirjas maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 2 „Asustusstruktuur ja asustuse suunamine“.

Toimepiirkonna keskus peaks olema kompaktse ja kvaliteetse linnaruumiga linn, mis pakub töökohti, konkurentsivõimelist haridust ja heatasemelisi teenuseid ning kuhu toimub igapäevane liikumine marsruudil elukoht – töökoht – igapäevateenused. Toimepiirkond on ala linna ehk keskuse ümber, mille maalisel tagamaal paiknevad alevikud ja osad külad, mis toimivad väiksemate keskustena moodustades keskuste võrgustiku. Väiksemate keskuste ülesandeks on tagada piirkonnas vajalike teenuste kättesaadavus. Maakonnaplaneeringuga käsitletakse olemasolevaid kompaktsed linnu toimepiirkonna keskustena ja ümbritsevat maalise asustusega ala toimepiirkonnana ehk tagamaana.

Maakonna keskuste võrgustik moodustub erineva taseme keskustest, mille taseme määramisel on lähtutud elanike elukohtade, töökohtade ja erinevate teenuste paiknemisest. Samuti on arvestatud funktsionaalsete seostega, millised keskused ja tagamaad koos toimivad. Keskuste määramise eesmärgiks on tagada kogu maakonnas töökohtade ja mitmesuguste teenuste sh haridusasutuste kättesaadavus ning seeläbi tagada elukvaliteet nii linnades kui ka maapiirkondades. Keskuste määramisel on lähtutud olemasolevast asustusstruktuurist, rahvastikuproгноosist, haridusvõrgu prognoosist ja keskuste ajaloolis-kultuurilisest taustast.

Linnalise asustuse ala (vt Jõgeva maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükk 2.2.1. „Linnalise asustuse alad“) on ühtset taristu väljaarendamist eeldava, linnalise asustuse arenguks kavandatud ala. Linnalise asustuse ala hõlmab elamualasid, äri- ja tootmispiirkondi ning neid täiendavaid puhkealasid. Linnalise asustuse alade määratlemise eesmärk on suunata asustust (sh töökohtade ja teenuste koondumist) läbi ala asustustiheduse säilitamise ja kompaktse tõstmise. Linnalise asustuse aladena ei käsitleta monofunktsionaalset asustust (nt suvilapiirkonnad).

Linnalise asustuse ala on maakonnaplaneeringus määratletud eesmärgiga säilitada nende alade kompaktus, et jätkuvalt kahaneva rahvaarvu tingimustes koondada elu- ja töökohad.

Jõgeva maakonnas liiguvad elanikud valdavalt nelja linna suunas: Jõgeva, Põltsamaa ja Mustvee ning ka regionaalse keskuse Tartu suunas. Seetõttu on Jõgeva maakonnas määratud toimepiirkondadeks Jõgeva, Põltsamaa ja Tartu ning tugi-toimepiirkonnaks Mustvee. Jõgeva ja Põltsamaa toimepiirkondade keskusteks on vastavalt Jõgeva linn ja Põltsamaa linn ning Mustvee tugi-toimepiirkonna keskuseks on Mustvee linn. Tartu toimepiirkonna keskus Tartu linn asub Tartu maakonnas. Toimepiirkondade ja tugi-toimepiirkondade keskused on olulised töökohtade, hariduse ja muude põhiteenuste efektiivsema ja kvaliteetsema pakkumise tagamisel.

Toime- ja tugi-toimepiirkondade suuruse määramisel on lähtutud inimeste olemasolevatest ja perspektiivsetest pendelrände muustritest, paikkonnas kohapeal töötajate osatähtsusest ning perspektiivsetest haridusasutuste (põhikoolid ja gümnaasiumid) ümberkorraldamisest.

Toimepiirkondi saab arendada keskuses pakutavate töövõimaluste avardamisega, mis tagab maakonnas praeguse asustusstruktuuri säilimise ja tugevnemise. Sellele aitab kaasa ka keskuse spetsialiseerumine ja oma niši leidmine rahvusvahelises või Eesti-siseses tööjaotuses.

Toimepiirkonna keskuslinnast (toimepiirkonna või tugi-toimepiirkonna keskus) kaugenedes elanike seotus linnaga väheneb. Selle järgi, kui suur osa elanikest igapäevaselt sõidab keskuslinna, eristatakse

toimepiirkonnas kolme vööndit: linna lähivöönd, kus elanike seotus keskuslinnaga on suurim, siirdevöönd ja ääreline ala, kus elanike seotus linnaga on väikseim. Toimepiirkonna linna lähivöönd on ala, kus on 31% ja enam inimestest keskuslinnaga tihedalt seotud. Maakonnas on sellised vööndid tekkinud Jõgeva linna ja Põltsamaa linna ümber. Toimepiirkonna siirdevöönd on ala, mille elanikest 16-30% on seotud keskuslinnaga. Toimepiirkonna ääreline ala on keskuslinnast kõige kaugemal asuv ala, mille elanikest 15% ja vähem on seotud keskuslinnaga.

Keskuslinnast kaugemal muutuvad oluliseks eluvajalike teenuste pakkujatena kohalikud väiksemad keskused. Toimepiirkondade säilimise ja tugevnemise ning keskuslinnaga seose tagamiseks on maakonnaplaneeringuga kavandatud erinevate vööndite arendamise põhimõtted.

Keskused on jagatud hierarhiliselt neljaks tasemeks: maakondlik keskus, piirkondlik keskus, kohalik keskus ja lähikeskus. Nendes keskustes on määratud soovituslikult pakutavad teenused (vt Jõgeva maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükk 2.1.5. „Teenused“). Lisaks eeltoodud keskustele on käesolevas maakonnaplaneeringus näidatud ära teenustega külakeskused ja kaksikkülakeskused, kus tuleks säilitada olemasolevaid pakutavaid teenuseid seni, kuni püsib vastava teenuse kliendibaas. Teenustega külakeskused ja kaksikkülakeskused on olulised vastavale piirkonnale ning on kujunenud ajalooliselt mingi teenuse või teenuste pakkujaks.

Jõgeva maakonnaplaneeringus on erineva tasemega keskustes määratud teenused, mida on soovitatav minimaalselt pakkuda. Määratud teenuste olemasolu keskuses aitab tagada keskuste võrgustiku säilimise ning parandab inimeste elukvaliteeti ja teenuste kättesaadavust. Teenuste nimekiri on soovituslik ning vastavalt võimekusele võib keskuses pakkuda rohkem teenuseid, kui määratud.

Piirkondlikest eripäradest tulenevalt ei ole kõikides keskustes kõiki soovitatavaid teenuseid, seetõttu tuleb üksikute teenuse tagamiseks kaaluda ja rakendada erinevaid parendusvõimalusi:

- teenuse tekitamine;
- ühistranspordi korraldamine teenuse kättesaadavuse parandamiseks;
- paindlikud lahendused (teenuse toomine inimeseni).

Lisa 4: Jõgevamaa arengustrateegia seosed maakonna kohalike omavalitsuste arengukavadega, piirkondlike ja riiklike strateegiadokumentidega

Jõgevamaa arengustrateegia suunab Jõgevamaa arengut koos maakonna kolme valla – Jõgeva, Põltsamaa ja Mustvee valdade - arengukavadega ning Jõgeva maakonnaplaneeringuga. Endiste Avinurme ja Lohusuu valdade territooriumite osas on ruumilise arengu aluseks Ida-Viru maakonnaplaneering.

Olulised strateegilised otsused, millega Jõgevamaa arengustrateegia arvestab, on tehtud ka piirkondlike koostööorganisatsioonide tegevust suunavates arengudokumentides ning siinsete riigiasutuste arengukavadest.

Lisaks on aluseks võetud järgmised 2022. a koostatud uuringud ja kavad:

- Jõgeva maakonna majanduse ja ettevõtluskeskkonna arendamise võimaluste uuring
- Jõgevamaa liikuvusuuringu teostamine ja liikuvuse tulevikunägemuse seadmine
- Maakonna tervise ja heaolu ülevaade
- Jõgeva maakonna energia- ja kliimakava

Maakonna arenguks loovad tingimusi ja võimalusi riiklikud valdkondlikud arengudokumendid, millest Jõgevamaa arengu kavandamisel käsitleti olulisemadena:

- Sidusa Eesti arengukava 2030
- Siseturvalisuse arengukava 2020-2030
- 21. sajandi raamatukogu visioonidokument
- Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030
- Haiglavõrgu arengukava
- Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035
- Turismistrateegia 2022-2025
- Üleriigiline planeering „Eesti 2030+”
- Kultuuri arengukava 2021-2030
- Heaolu arengukava 2023-2030
- Eesti energiamajanduse arengukava aastani 2030
- Reaalajamajanduse visioon 2020-2027

Maakonna areng sõltub olulisel määral riigi pikaajalisest arengustrateegiast „Eesti 2035“, Eesti maaelu arengukava ja regionaalse arengu tegevuskava maakonna vajadusi arvestavast ja tulemuslikust elluviimisest. Samaaegselt panustatakse Jõgevamaa arengustrateegia prioriteetide raames kavandatud tegevustega nende riiklike strateegiadokumentide eesmärkide saavutamisesse.